

Barometrul mediului de afaceri românesc

- Ianuarie 2019

Despre *Barometrul mediului de afaceri românesc*

Studiu cu tradiție, Barometrul mediului de afaceri românesc se află la a 10a ediție și explorează percepțiile directorilor din companii care activează în România, în ceea ce privește perspectivele economice și evoluția mediului de afaceri local.

În această ediție vom oferi, de asemenea, date comparative cu cercetările similare efectuate la începutul anului 2018.

Raportul realizat de EY are la bază un sondaj online la care au răspuns 301 lideri de organizații din diverse sectoare ale economiei românești, în perioada 25 octombrie – 10 decembrie 2018.

Principalele secțiuni ale raportului:

Concluzii cheie (1/2)

47% dintre respondenți sunt **neîncrezători** sau **foarte neîncrezători** în privința evoluției economiei românești în următoarele 12 luni. Procentul optimiștilor a scăzut semnificativ față de ediția anterioară a studiului (18% în 2019 vs. 31% în 2018), ilustrând un fond de îngrijorare, alimentat de incertitudinile fiscale și legislative, caracterul nesustenabil al creșterii economice bazată pe consum și de presiunile inflaționiste, aceștia fiind doar câțiva potențiali factori care pot influența mediul de afaceri în 2019.

Cei mai mulți dintre oamenii de afaceri (94%) se declară în continuare îngrijorați în ceea ce privește modelul de creștere economică bazat pe consum. Având în vedere estimarea unui ritm de creștere mai puțin puternic al consumului privat în 2018, fondul accentuat de îngrijorare al respondenților a scăzut în 2019 comparativ cu 2018 (18% vs. 26%).

Incertitudinile fiscale și legislative din ultimul an au afectat planurile de investiții pentru 57% din companiile din România.

38% dintre respondenți, lideri de afaceri din țară, declară că **planurile de investiții** le-au fost afectate în mare măsură sau în foarte mare măsură de incertitudinile fiscale și legislative, pe când doar 19% dintre lideri consideră că planurile de investiții au fost afectate în mică sau foarte mică măsură de incertitudinile fiscale.

Concluzii cheie (2/2)

Reducerea costurilor (27%) și creșterea productivității (26%) sunt primele în ordinea priorităților executivilor din România având în vedere condițiile mediului de afaceri din ultimul an. **Atragerea de talente** completează topul priorităților, fiind semnificativ mai importantă pentru liderii de companii cu capital majoritar străin. Firmele mari (considerând numărul de angajați și cifra de afaceri) pun pe primul plan reducerea costurilor, pe când cele mai mici se axează pe creșterea productivității.

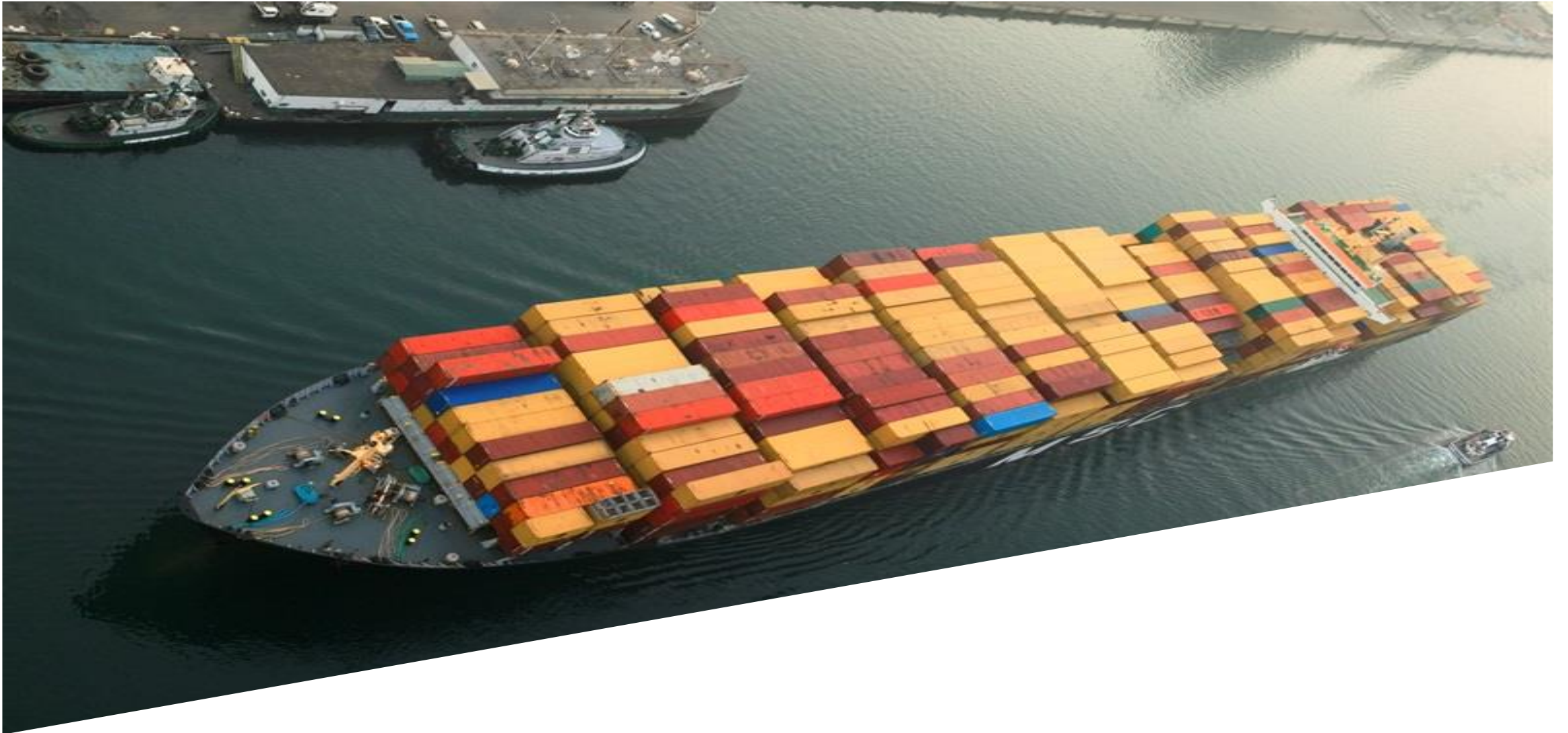

Din perspectiva pieței locale, executivii români pierd din optimism, păstrând însă același nivel ridicat de încredere pentru **cererea de produse și servicii (44%)**. Când vine vorba de investițiile private în economia locală, nivelul de încredere scade, 36% dintre respondenți acordând un vot negativ. În ceea ce privește **piețele de capital**, oamenii de afaceri români nu sunt foarte optimiști, doar **15%** dintre aceștia acordându-le votul lor de încredere.

Analizând evoluția încrederii liderilor de companii din România asupra economiei locale de la sfârșitul anului 2018 vs. începutul acestuia, se observă o creștere semnificativă a numărului de optimiști în ceea ce privește **profitabilitatea companiilor (25% vs. 20%)**.

Evoluția macroeconomică și mediul extern

Care este nivelul dvs. de încredere privind evoluția economiei românești în următoarele 12 luni? (un singur răspuns)

Q6 – Total răspunsuri 2019 vs. 2018

Bază: 301 total respondenți 2019; 393 respondenți 2018

47% dintre respondenți sunt **neîncrezători** sau **foarte neîncrezători** în privința evoluției economiei românești în următoarele 12 luni. Procentul optimiștilor a scăzut semnificativ față de ediția anterioară a studiului (18% în 2019 vs. 31% în 2018), ilustrând un fond de îngrijorare, alimentat de incertitudinile fiscale și legislative caracterul nesustenabil al creșterii economice bazată pe consum și de presiunile inflaționiste, aceștia fiind doar câțiva potențiali factori care pot influența mediul de afaceri în 2019.

Ritmul accelerat de creștere a economiei din 2017 s-a menținut în 2018 cu o valoare de 4,5% conform Comisiei Europene. Pentru anul 2019 cele mai multe prognoze de creștere economică se situează sub 4%, conform ultimelor rapoarte: Oxford Economics se așteaptă la o creștere de 2,8%, Comisia Europeană - 4,0%, FMI – 3,4% și BERD – 3,6%, mai puțin cea a Comisie Naționale de Strategie și Prognoză care este de 5,5% pentru acest an.

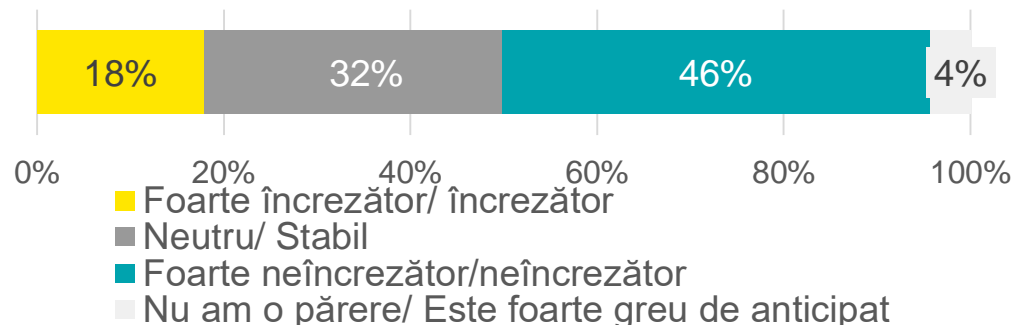
Se previzionează o scădere a consumului privat datorat inflației care afectează veniturile disponibile reale din România, însă acesta rămâne principalul factor al avansului economic al României.

Care este nivelul dvs. de încredere privind evoluția economiei românești în următoarele 12 luni? (un singur răspuns)

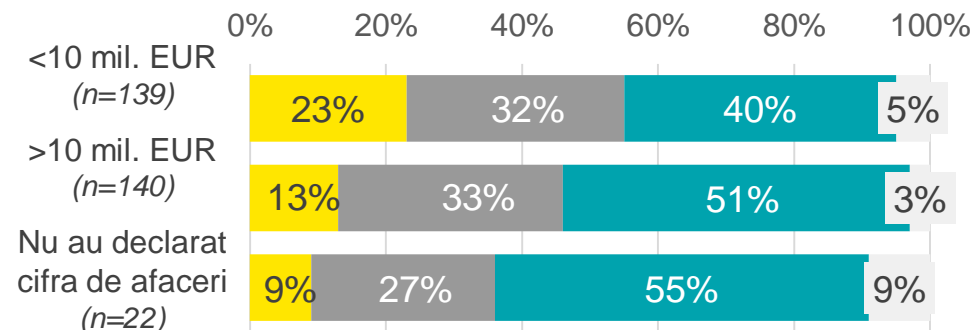
Q6 – Segmentare după numărul de angajați, cifra de afaceri și natura capitalului companiilor

Bază: n=301 total respondenți

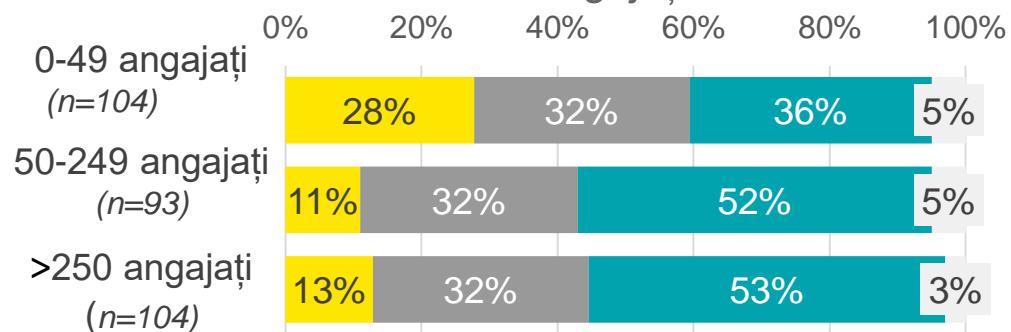
Total

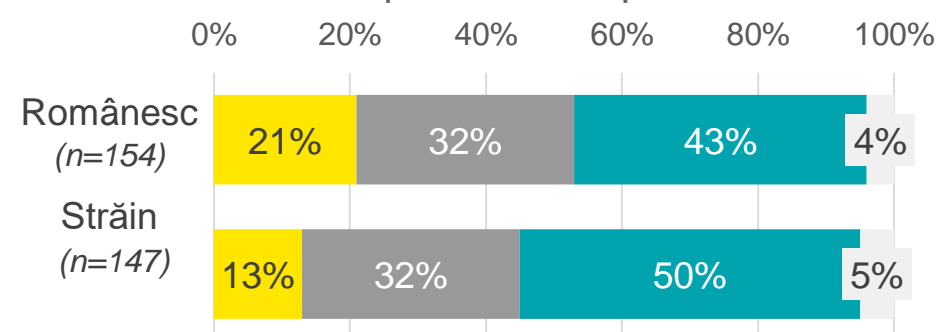
Cifra de afaceri (euro)

Numărul de angajați

Natura capitalului companiilor

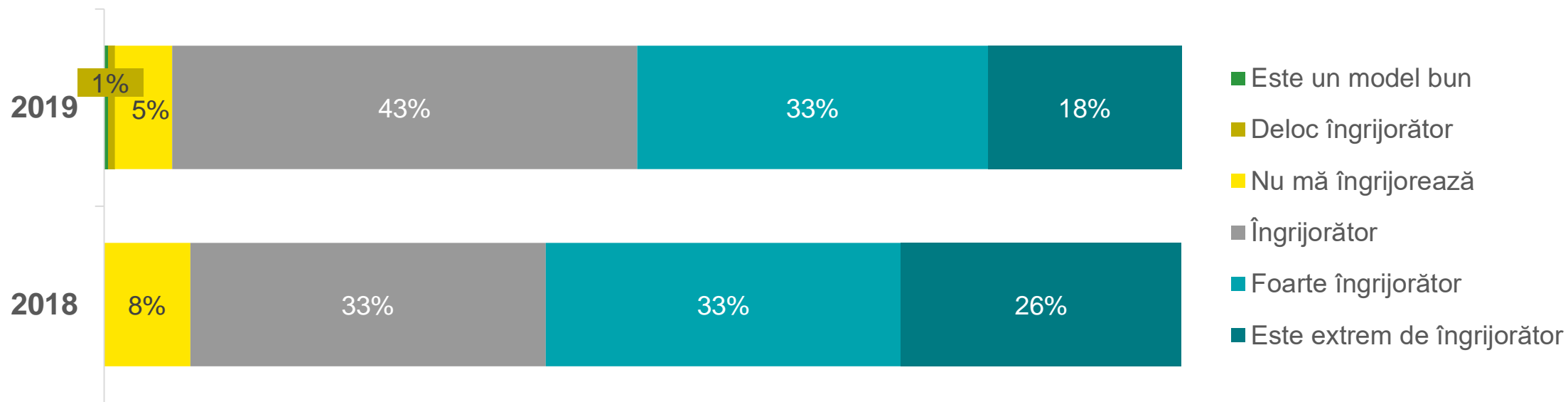

Liderii companiilor cu un număr de angajați mai mic de 50 sunt printre cei mai optimiști când vine vorba de evoluția economiei românești în 2019 (28% sunt încrezători sau foarte încrezători), nu putem spune același lucru și despre cei cu mai mult de 50 de angajați.

Jumătate dintre respondenții care conduc companii mari, cu o cifră de afaceri de peste 10 milioane de euro, sunt neîncrezători sau foarte neîncrezători în privința evoluției economiei României. Comparând cu rezultatele studiului de la începutul anului 2018, această categorie de respondenți și-a pierdut semnificativ din încrederea acordată economiei Românești (13% încrezători sau foarte încrezători în 2019 vs. 38% în 2018)

Cât de mult vă îngrijorează modelul de creștere economică al României bazat pe creșterea consumului? (un singur răspuns)

Q15 – Total răspunsuri 2019 vs. 2018

Bază: 301 total respondenți 2019; 357 respondenți 2018

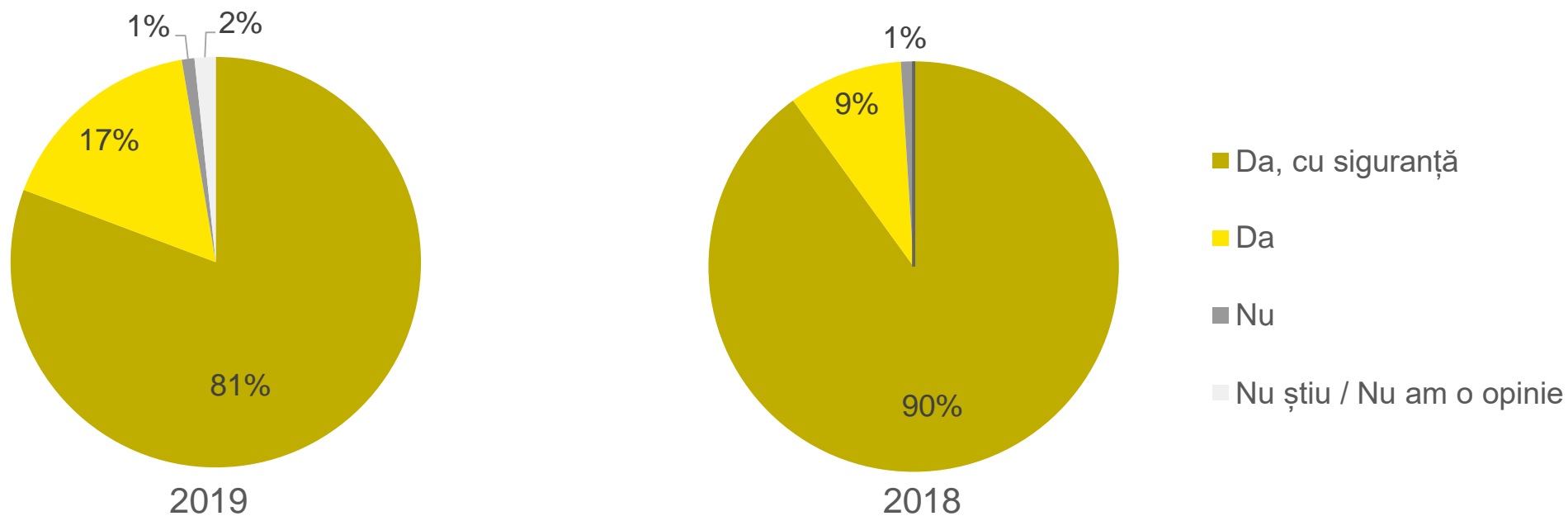
Cei mai mulți dintre oamenii de afaceri (94%) se declară în continuare îngrijorați în ceea ce privește modelul de creștere economică bazat pe consum. Având în vedere estimarea un ritm de creștere mai puțin puternic al consumului privat în 2018, fondul accentuat de îngrijorare al respondenților a scăzut în 2019 comparativ cu 2018 (18% vs. 26%).

Încetinirea avansului economic este pus pe de-o parte pe baza scăderii ritmului de creștere a consumului privat comparativ cu anii trecuți și pe de altă parte datorat creșterii ratei inflației, ce reduce veniturile reale. În același timp se așteaptă o creștere a nivelului investițiilor comparativ cu 2018 de 4,2% conform Oxford Economics, care nu va compensa însă scăderea consumului privat.

Considerați că România are nevoie de o strategie la nivel de țară pentru a crește sustenabil și a recupera decalajele structurale față de Vest? (un singur răspuns)

Q13 – Total răspunsuri 2019 vs. 2018

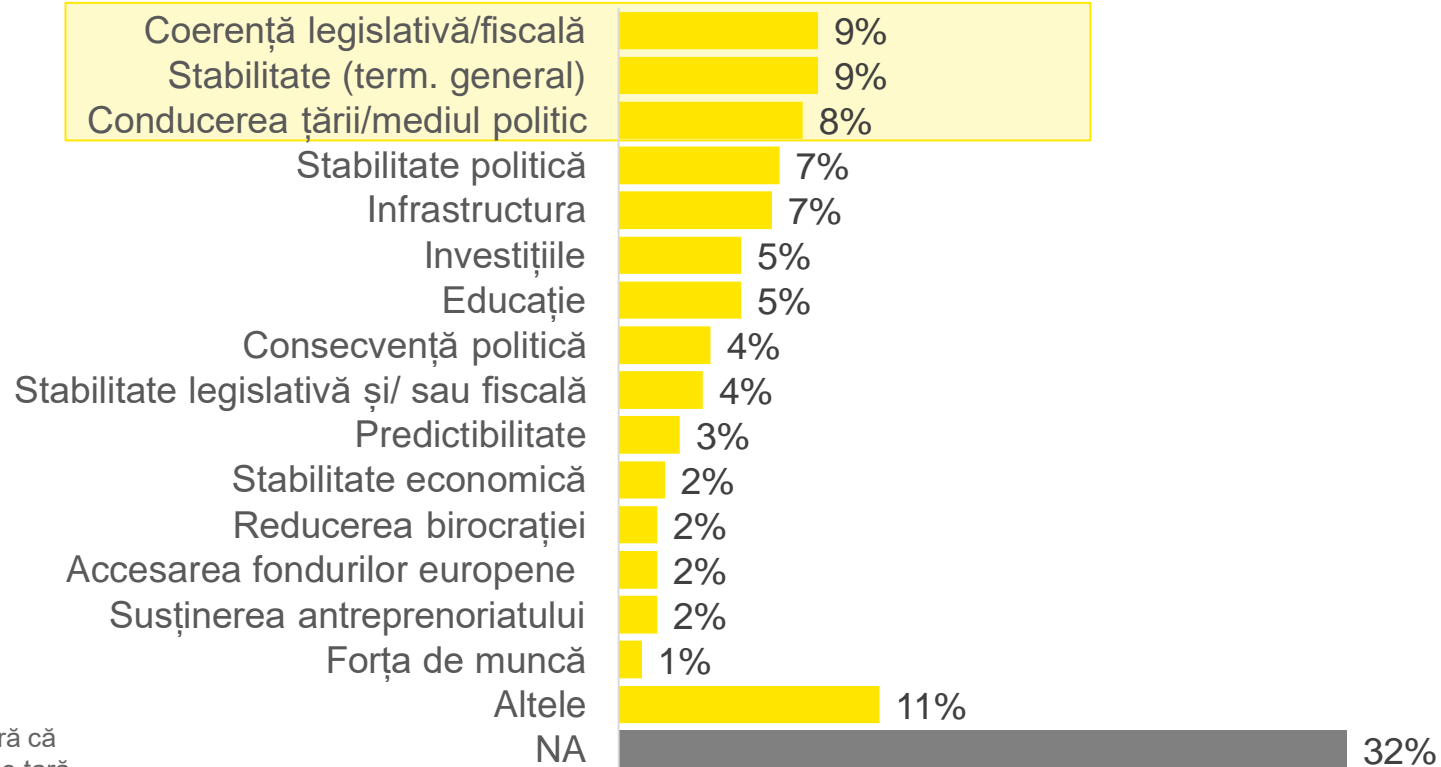
Bază: 301 total respondenți 2019; 393 respondenți 2018

98% dintre oamenii de afaceri respondenți indică necesitatea unei strategii de țară orientate către o creștere sustenabilă și recuperarea decalajelor structurale. România trebuie să lupte în continuare împotriva corupției, la îmbunătățirea reglementărilor și a cadrului fiscal pentru a încuraja investiții mai mari din partea sectorului privat. Îmbunătățirea absorbției fondurilor Europene pentru a reduce decalajul infrastructural al țării reprezintă un factor important în creșterea productivității. Economii susțin adoptarea de către guvern a unei strategii fiscale neutre – în caz contrar stabilitatea macroeconomică fiind amenințată. Tensiunile create la nivel legislativ și economic conduc la o țară mai puțin atractivă pentru investiții.

Care ar fi în opinia dvs. factorul cel mai important în succesul acestei strategii la nivel de țară? (răspuns deschis)

Q14 – Total răspunsuri

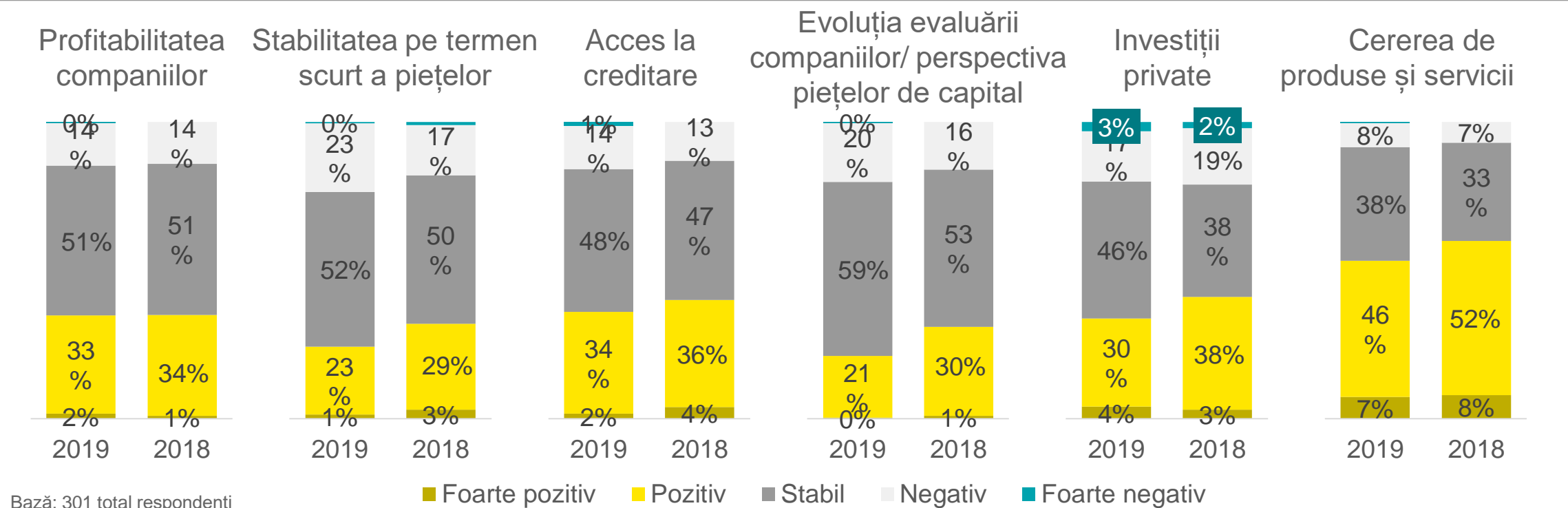
Bază: 293 respondenți care consideră că România are nevoie de o strategie de țară

Pentru ca strategia de țară să aibă succes oamenii de afaceri intervievați consideră că cel mai important factor care trebuie luat în considerare este *coerența legislativă și/sau fiscală* deopotrivă cu *stabilitatea* de care România duce lipsă de mulți ani. Stabilitatea invocată se poate traduce și în mediul politic, 8% dintre respondenți invocându-l ca fiind cel mai important factor în vederea unui program de țară. *Infrastructura și investițiile* sunt factori importanți care ar trebui să fie prioritari în strategia de țară.

Din punctul de vedere al pietelor globale, vă rugăm să indicați care este nivelul dvs. de încredere în următoarele: (un singur răspuns) (1/2)

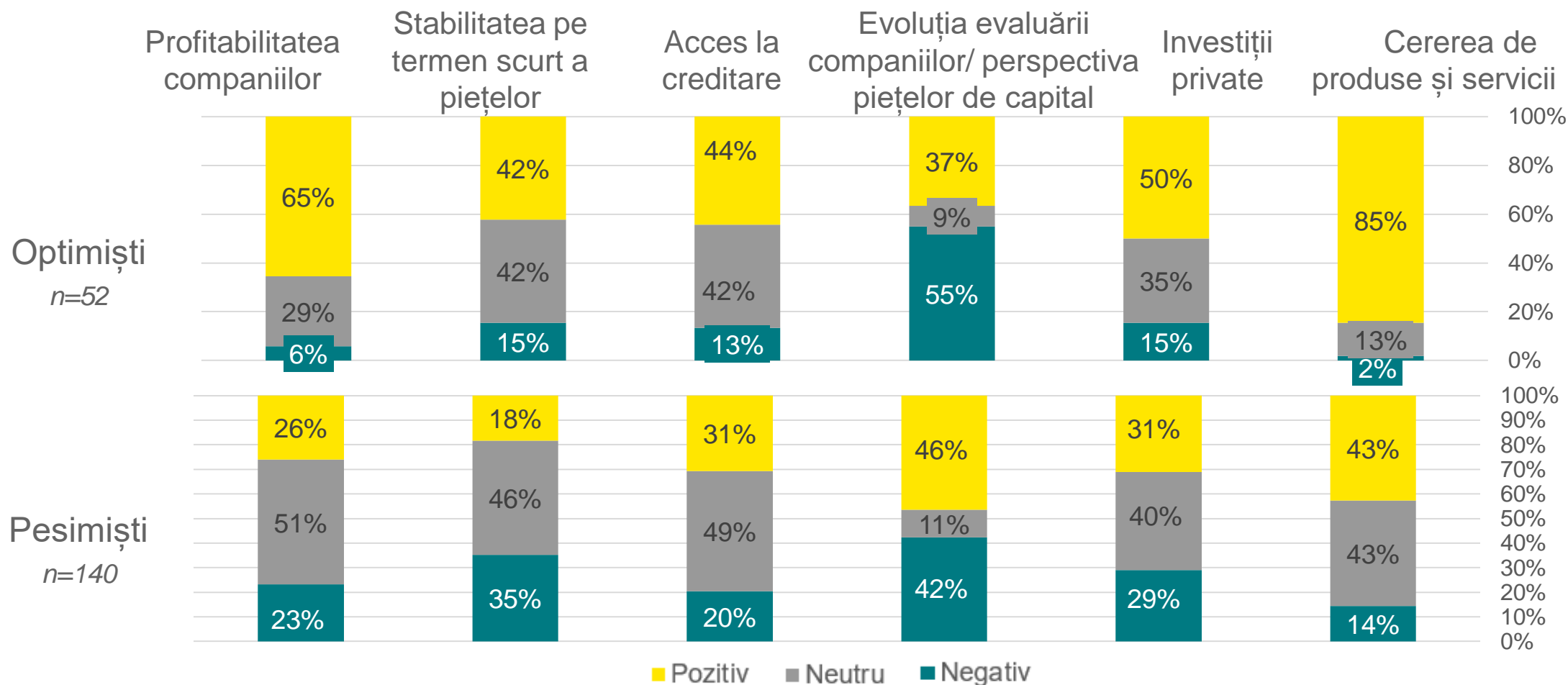
Q7 – Total răspunsuri 2019 vs. 2018

Comparativ cu rezultatele înregistrate la ultima ediție a *Barometrului mediului de afaceri românesc*, nivelul de încredere din punct de vedere al piețelor globale este mai mic pentru toate aspectele evaluate, în special când vine vorba de: stabilitatea pe termen scurt a piețelor, accesul la creditare, investiții private, dar și cererea de produse. Optimismul în scădere este de înțeles având în vedere că la nivel global, sfârșitul anului 2018 a înregistrat o creștere economică mai lentă. În perspectivă, pentru anul 2019 se așteaptă o creștere mai slabă a economiei, cu o probabilitate de 5% pentru o recesiune la nivel mondial, conform previziunilor Oxford Economics .

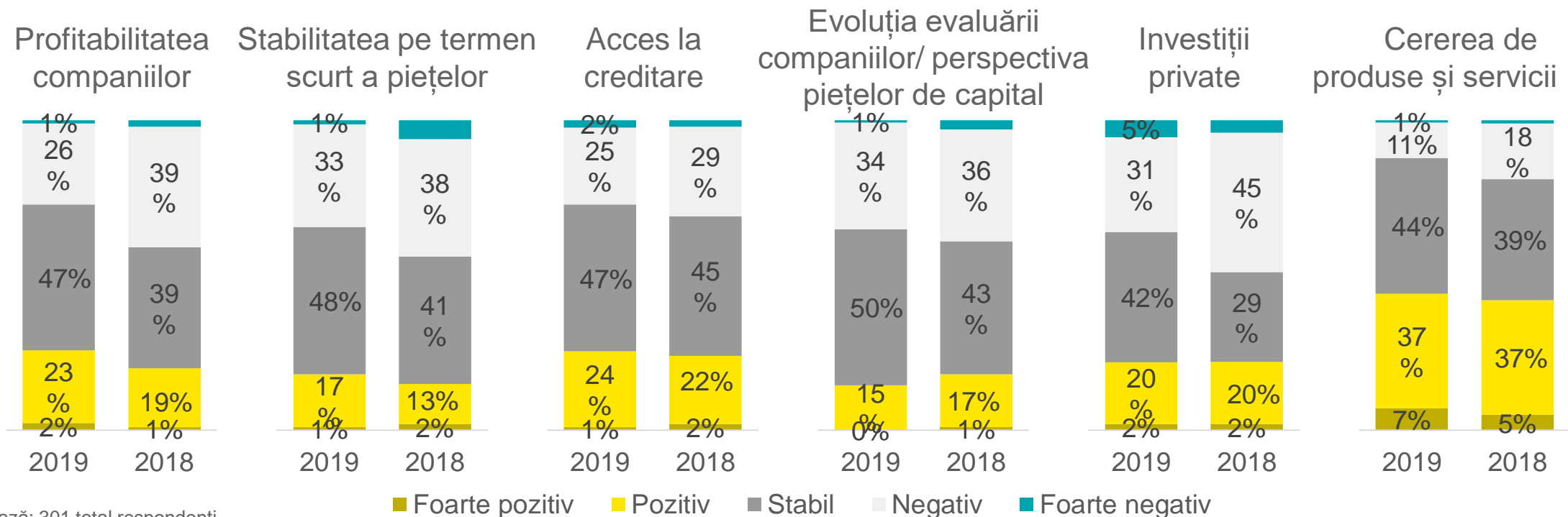
Din punctul de vedere al pietelor globale, vă rugăm să indicați care este nivelul dvs. de încredere în următoarele: (un singur răspuns) (2/2)

Q7 – Segmentare după nivelul de încredere privind evoluția economiei românești în următoarele 12 luni

Din punctul de vedere al economiei locale, vă rugăm să indicați care este nivelul dvs. de încredere în următoarele: (un singur răspuns) (1/2)

Q8 – Total răspunsuri 2019 vs. 2018

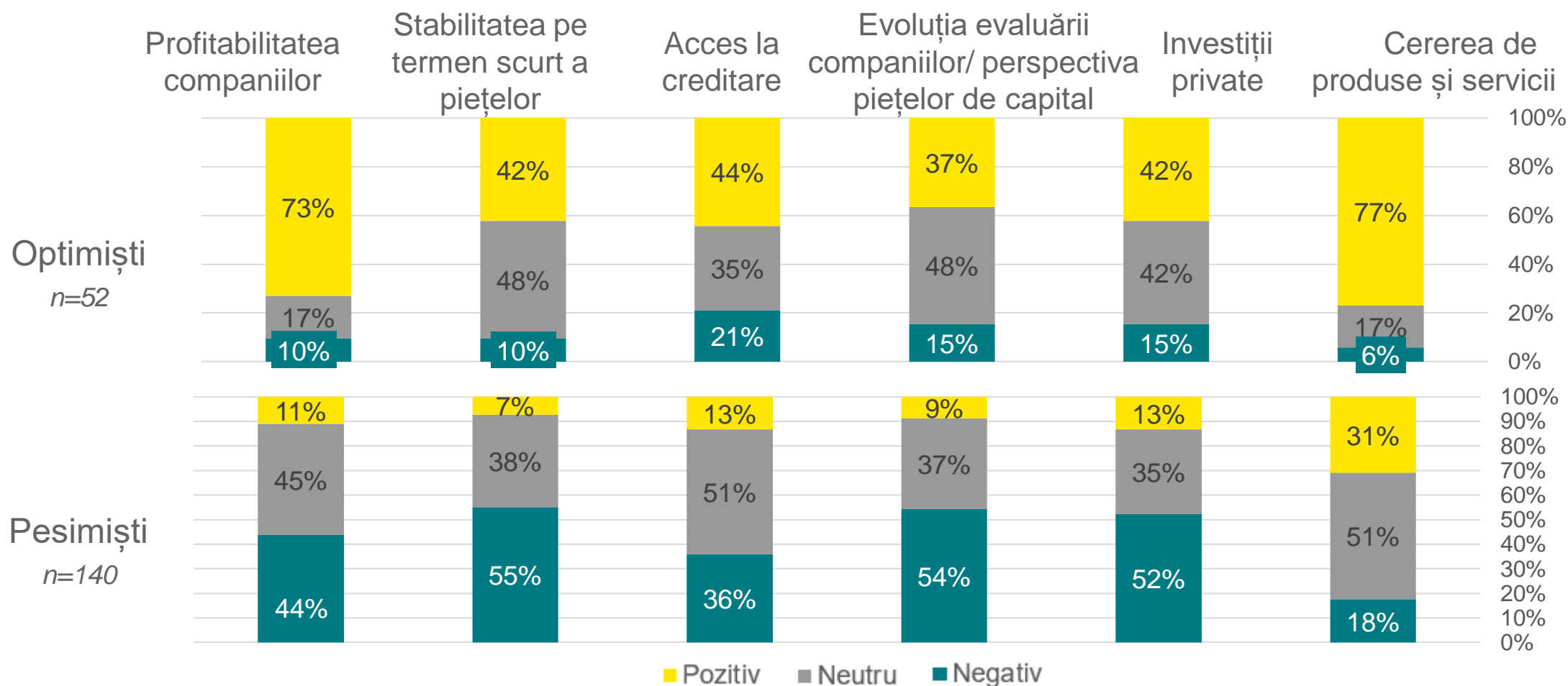

Din perspectiva pieței locale, executivii români pierd din optimism, păstrând însă același nivel ridicat de încredere pentru cererea de produse și servicii (44%). Când vine vorba de investițiile private în economia locală, nivelul de încredere scade, 36% dintre respondenți acordând un vot negativ. În ceea ce privește piețele de capital, oamenii de afaceri români nu sunt foarte optimiști, doar 15% dintre aceștia acordându-le votul lor de încredere. Aceleași perspective negative planează și asupra stabilității pe termen scurt a piețelor. Analizând evoluția încrederii liderilor de companii din România asupra economiei locale de la sfârșitul anului 2018 vs. începutul acestuia, se observă o creștere semnificativă a numărului de optimiști în ceea ce privește profitabilitatea companiilor (25% vs. 20%).

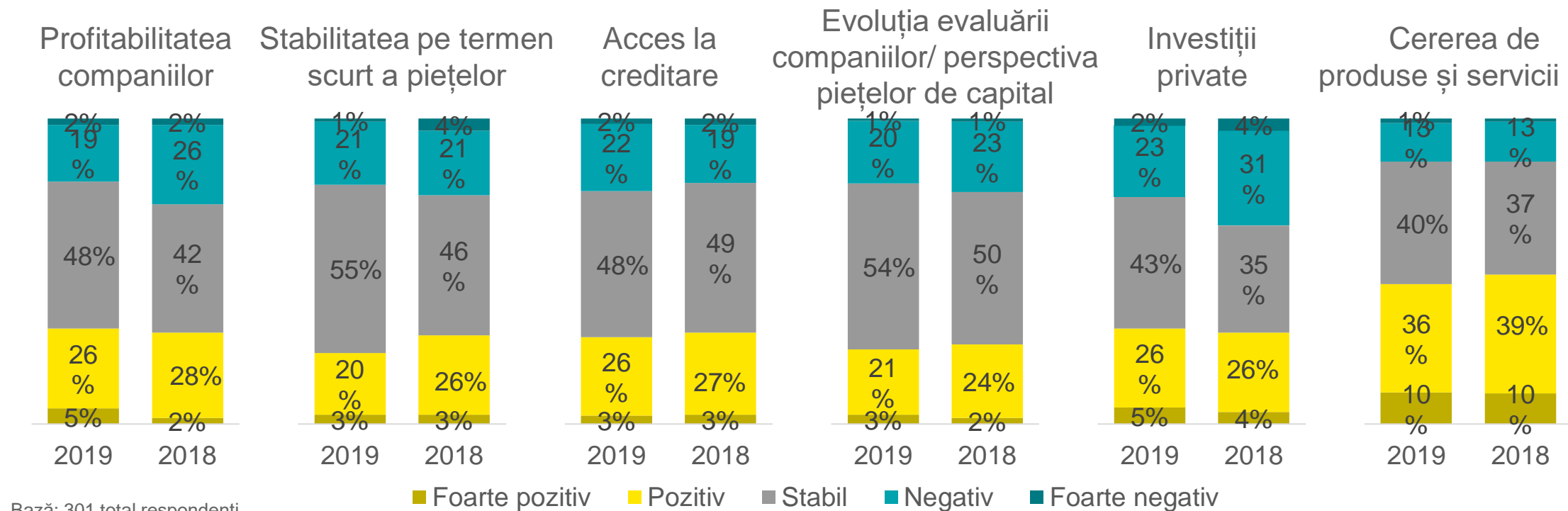
Din punctul de vedere al economiei locale, vă rugăm să indicați care este nivelul dvs. de încredere în următoarele: (un singur răspuns) (2/2)

Q8 – Segmentare după nivelul de încredere privind evoluția economiei românești în următoarele 12 luni

Din punctul de vedere al sectorului în care activați, vă rugăm să indicați care este nivelul dvs. de încredere în următoarele: (un singur răspuns) (1/2)

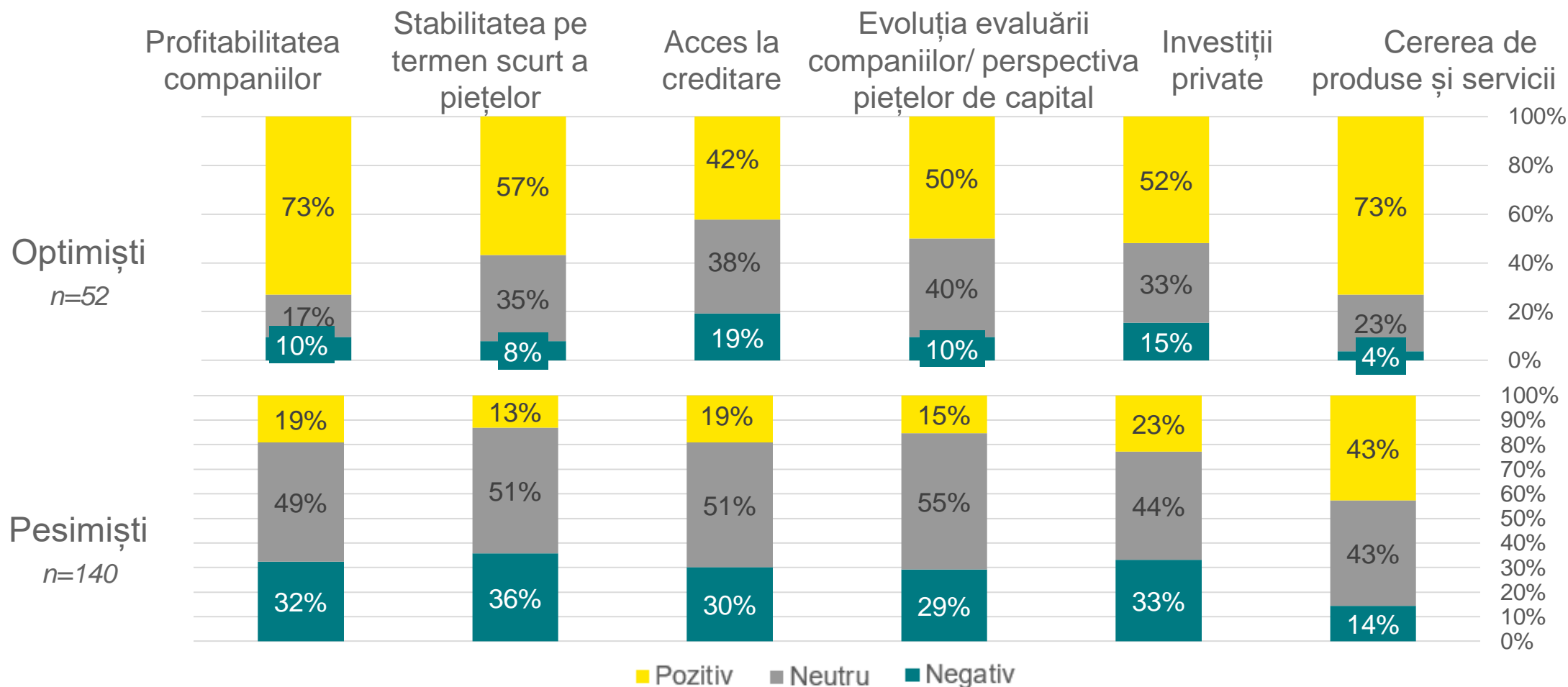
Q9 – Total răspunsuri 2019 vs. 2018

▶ Oamenii de afaceri care au răspuns chestionarului nostru au arătat un optimism mai mare în privința evoluției sectorului și industriei în care activează, față de economia locală. Deși nu se observă schimbări semnificative de opinie comparativ cu ultima ediție a studiului, în ceea ce privește investițiile private numărul de pesimiști este în scădere cu 10 puncte procentuale.

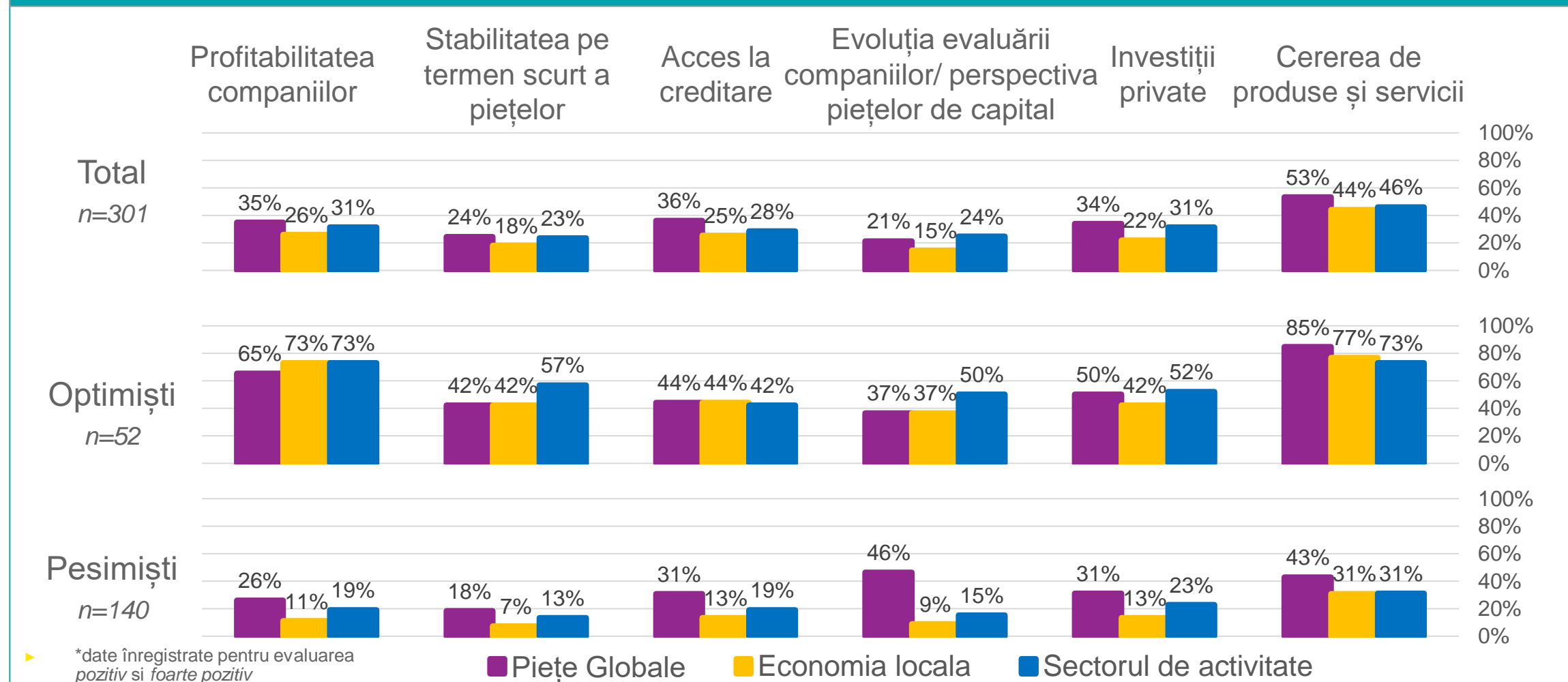
Din punctul de vedere al sectorului în care activați, vă rugăm să indicați care este nivelul dvs. de încredere în următoarele: (un singur răspuns) (2/2)

Q9 – Segmentare după nivelul de încredere privind evoluția economiei românești în următoarele 12 luni

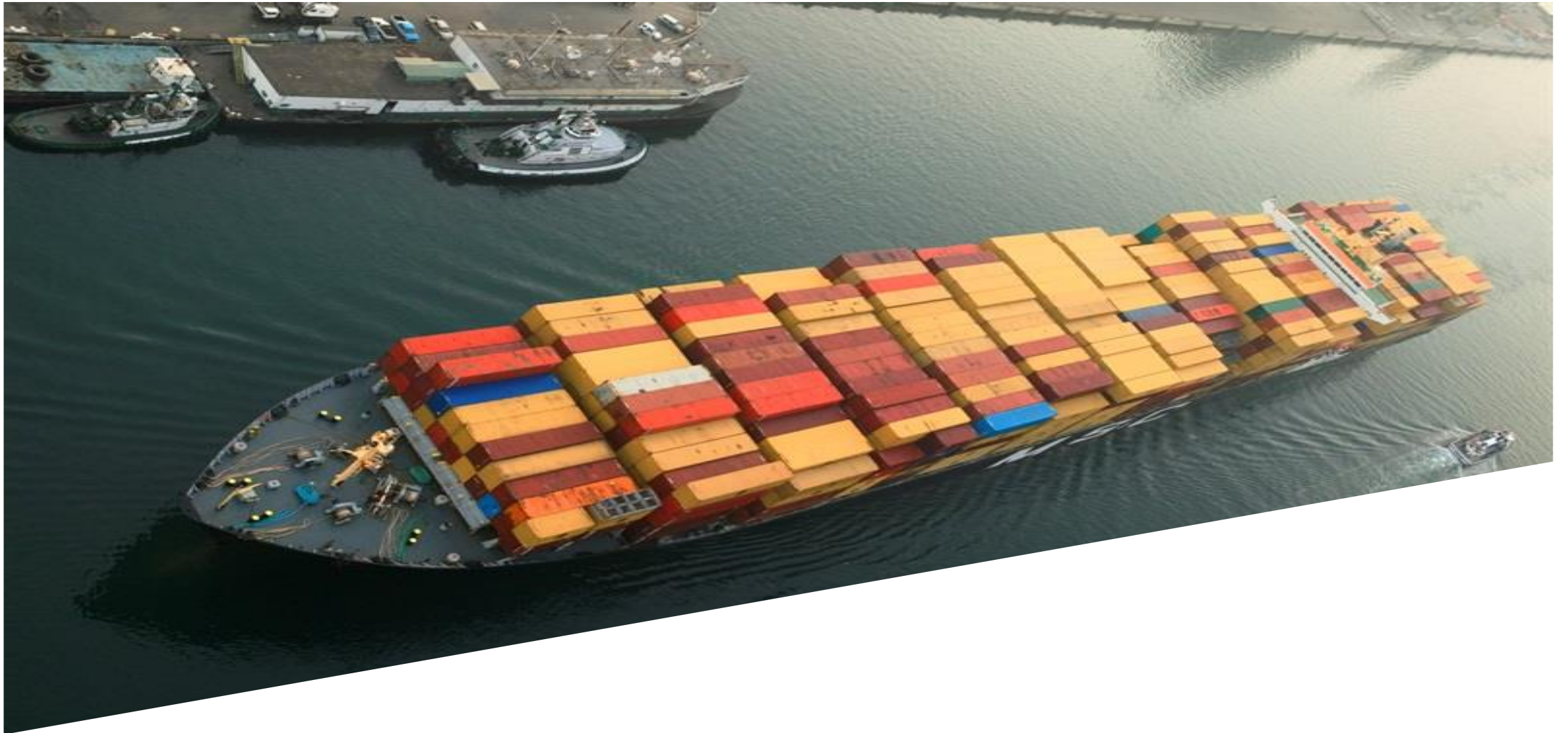

Din punctul de vedere al pietelor globale/economiei locale/sectorului în care activați, vă rugăm să indicați care este nivelul dvs. de încredere în următoarele: (un singur răspuns)

Q7/Q8/Q9 – Segmentare după nivelul de încredere privind evoluția economiei românești în următoarele 12 luni

Prioritățile și provocările mediului de afaceri

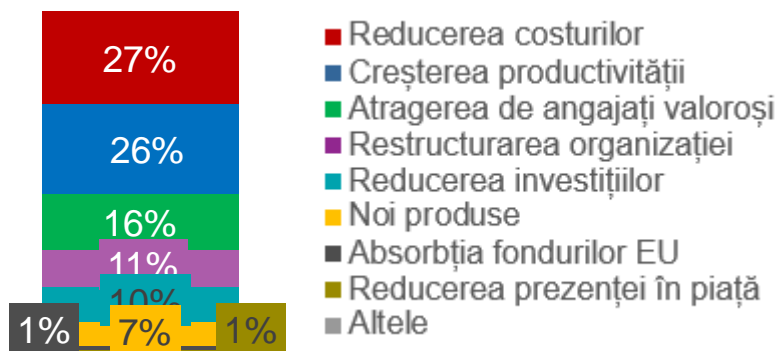

Care dintre următoarele opțiuni descrie cel mai bine reacția companiei dvs. la condițiile mediului de afaceri din ultimul an? (un singur răspuns)

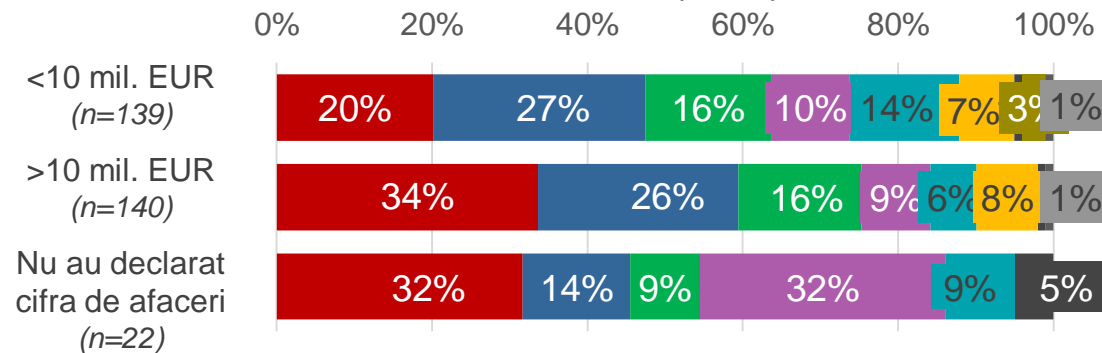
Q16– Segmentare după numărul de angajați, cifra de afaceri și natura capitalului companiilor

Bază: n=301 total respondenți

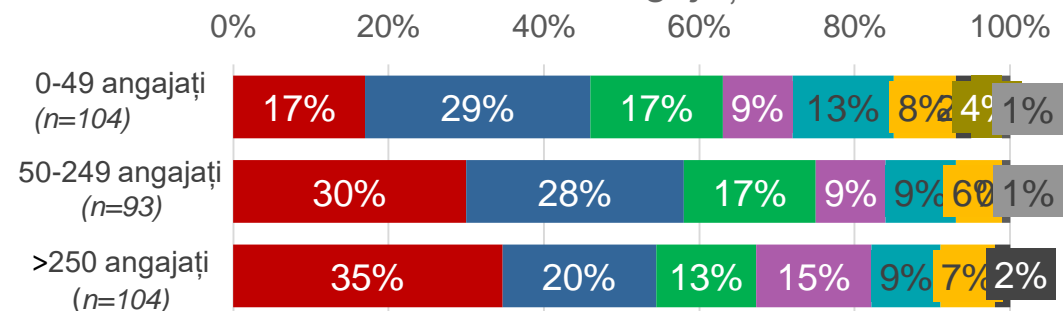
Total

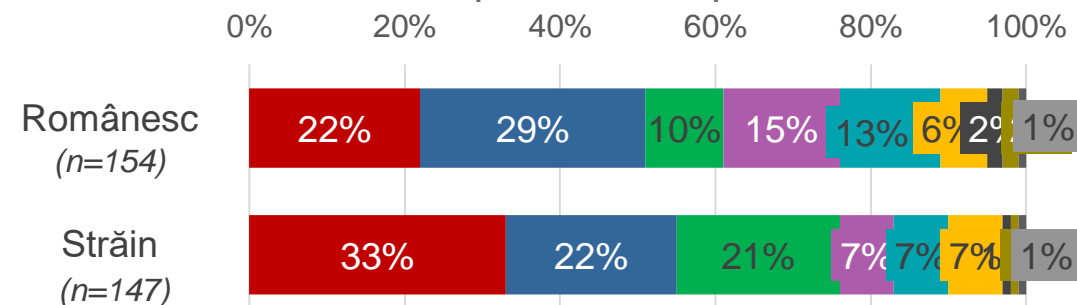
Cifra de afaceri (euro)

Numărul de angajați

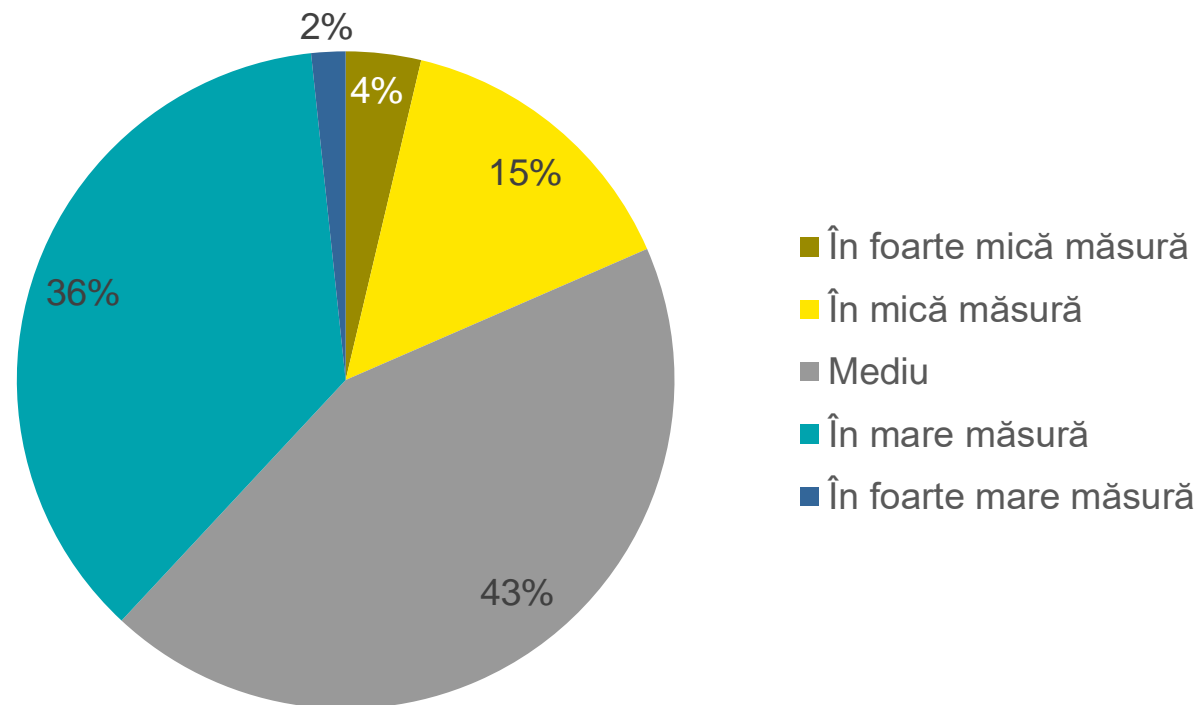
Natura capitalului companiilor

Reducerea costurilor (27%) și creșterea productivității (26%) sunt primele în ordinea priorităților executivilor din România având în vedere condițiile mediului de afaceri din ultimul an. Atragerea de talente completează topul priorităților, fiind semnificativ mai importantă pentru liderii de companii cu capital majoritar străin. Având în vedere criza de pe piața muncii din România, ne putem aștepta ca aceste reacții ale angajatorilor să crească în ordinea priorităților. Firmele mari (considerând numărul de angajați și cifra de afaceri) pun pe primul plan *reducerea costurilor*, pe când cele mai mici se axează pe *creșterea productivității*.

În ce măsură vă sunt afectate planurile de investiții de incertitudinile fiscale și legislative din ultimul an? (un singur răspuns)

Q10 – Total răspunsuri

Bază: 301 total respondenți

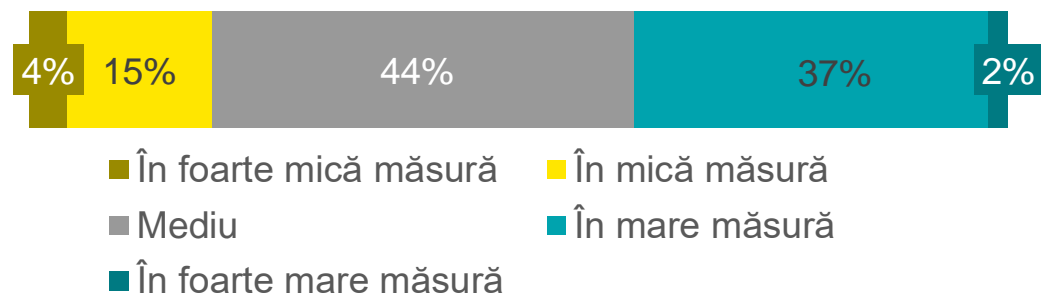

Incertitudinile fiscale și legislative din ultimul an au afectat planurile de investiții ale 57% dintre companiilor din România. 38% dintre respondenți, lideri de afaceri din țară, declară că planurile de investiții le-au fost afectate în mare măsură sau foarte mare măsură de incertitudinile fiscale și legislative. Doar 19% dintre lideri consideră că planurile de investiții le-au fost afectate în mică sau foarte mică măsură de incertitudinile fiscale.

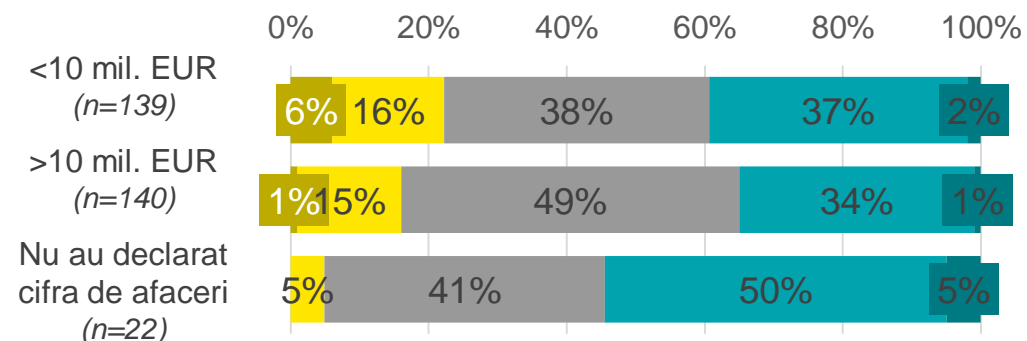
În ce măsură vă sunt afectate planurile de investiții de incertitudinile fiscale și legislative din ultimul an? (un singur răspuns)

Q10 – Segmentare după numărul de angajați, cifra de afaceri și natura capitalului companiilor

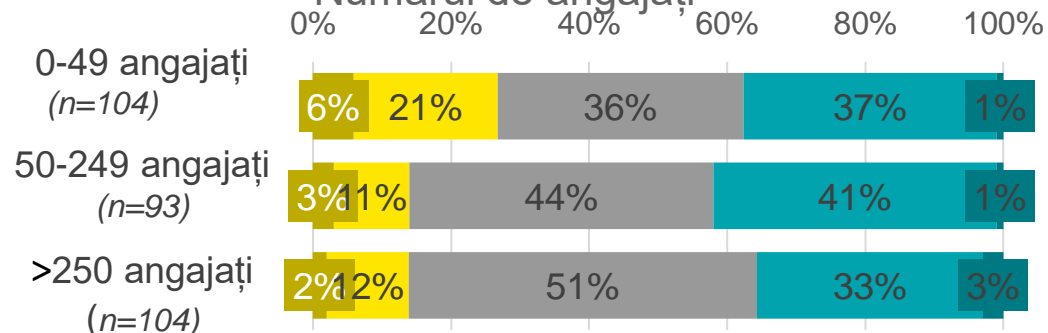
Total

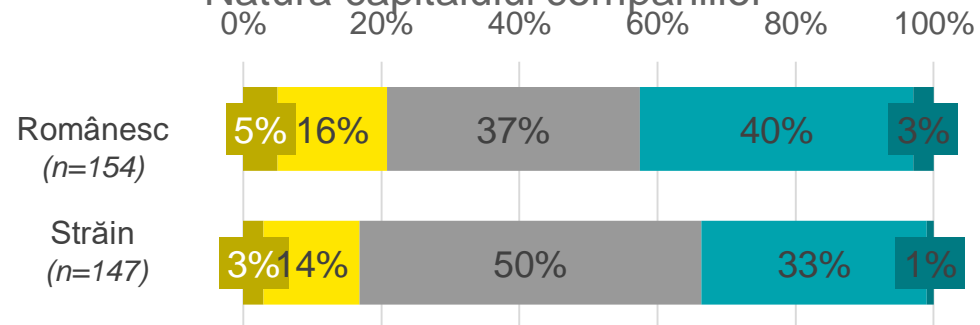
Cifra de afaceri (euro)

Numărul de angajați

Natura capitalului companiilor

Cele mai afectate companii sunt cele cu capital majoritar românesc, acestea declară în proporție de 43% că incertitudinile fiscale și legislative din ultimul an le sunt afectate în mare sau foarte mare măsură. De asemenea, companiile care au un număr mediu de angajați, între 50 și 250 de angajați se declară afectate din punct de vedere al planurilor de investiții în mai mare măsură de incertitudinile fiscale.

Cum vă sunt afectate planurile de investiții de incertitudinile fiscale și legislative din ultimul an? (răspuns deschis) (1/2)

Q11 – Total răspunsuri

- “ Ne îndeamnă la o prudență crescută și o expectativă ineficientă în business. ”
- “ Există repercusiuni pe partea de finanțări EU. ”
- “ Nu vom investi la nivelul programat. ”
- “ Incertitudinile din ultimul an nu oferă o perspectivă stabilă pentru a putea contura un plan de viitor pentru companie. In cel mai bun caz se pot contura pe termen scurt sau mediu. ”
- “ O mai bună predictibilitate ar încuraja investițiile. ”
- “ Sume bugetate pentru investiții redirecționate către alte cheltuieli ale activității economice (mărirea taxelor, birocrație excesiva cu necesitatea de angajare de personal). ”
- “ Greu de făcut planuri pe termen scurt. ”
- “ Într-un mediu incert, parteneriatele se amână, ceea ce duce la un ritm lent de dezvoltare . ”
- “ Limitarea investițiilor pe termen lung, recrutarea de noi proiecte. ”

Bază: 71 respondenți

Întrebați despre cum le sunt afectate planurile de investiții de incertitudinile fiscale și legislative din ultimul an, cea mai mare parte dintre liderii de business din România vorbesc de amânări, atât ale investițiilor cât și a parteneriatelor propuse. Acest fapt atrage după sine un ritm mai lent de dezvoltare și pierderea încrederii investitorilor în mediul de afaceri românesc. Sunt menționate limitările aduse de investițiilor și planurilor pe termen scurt și lung, datorate lipsei de predictibilitate și stabilitate.

Cum vă sunt afectate planurile de investiții de incertitudinile fiscale și legislative din ultimul an? (răspuns deschis) (1/2)

Q11 – Total răspunsuri

“ Alegem să nu investim foarte mult în resurse umane din cauza costului prea mare pe impozitarea resurselor umane. ”

“ ”
Renunțat la angajări.

“ ”
Reticența în a angaja oameni.

“ ”
Foarte mult, contractele sunt multianuale și costul cu forța de muncă are un impact foarte mare.

“ ”
Afectează planificarea salarizării personalului.

“ ”
Creșterea costului forței de muncă și instabilitatea politică nu ne permite să vizionăm corect bugetul.

“ ”
Cel mai dificil este în estimarea cheltuielilor cu forța de muncă.

Bază: 71 respondenți

Executivii notează în număr foarte mare efectele negative pe care le au incertitudinile fiscale asupra forței de muncă. Creșterea costurilor cu forța de muncă în urma mutării contribuțiilor de la angajator la angajat a generat modificări de structură și o îngreunare a planificării și estimării costurilor. Astfel, angajatorii declară o reticență în a angaja personal, fapt coroborat cu criza de pe piața muncii și cea a competențelor, care duc la o îngreunare a investițiilor.

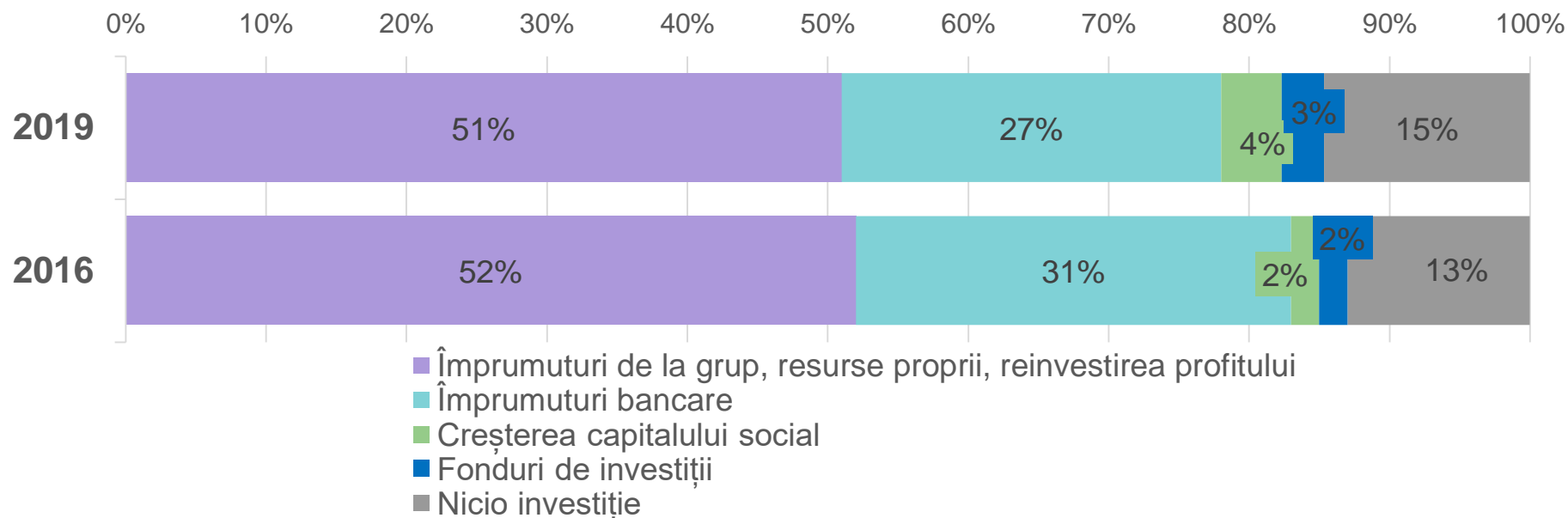

Strategia de finanțare a activității și investițiilor companiilor din România

Care dintre următoarele opțiuni descrie cel mai bine strategia de finanțare a activității și investițiilor companiei dvs. anul trecut? (un singur răspuns) (1/2)

Q17 – Total răspunsuri

Bază: 301 total respondenți

În 2017, puțin peste jumătate dintre companii (51%) au apelat la *împrumuturi de la grup, resurse proprii, sau la reinvestirea profitului pentru finanțarea investițiilor*. O altă sursă preferată de executivi este reprezentată de împrumuturile bancare (27%). 15% dintre respondenți declară că nu au făcut investiții în anul anterior.

Care dintre următoarele opțiuni descrie cel mai bine strategia de finanțare a activității și investițiilor companiei dvs. anul trecut? (un singur răspuns) (2/2)

Q17– Segmentare după numărul de angajați, cifra de afaceri și natura capitalului companiilor

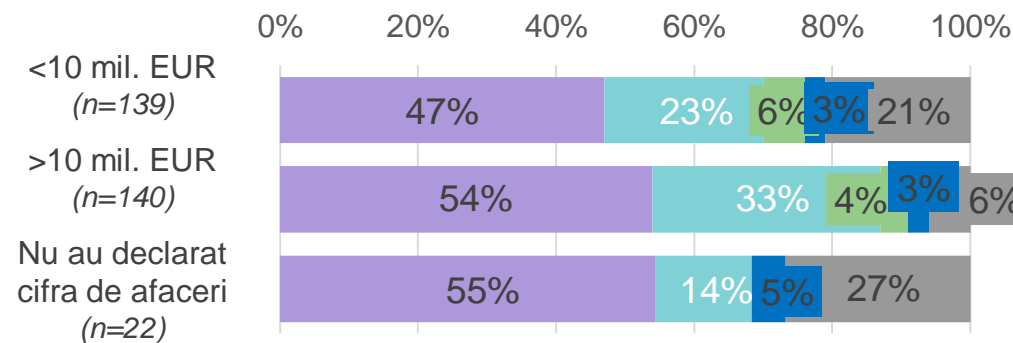
Bază: n=301 total respondenți

Total

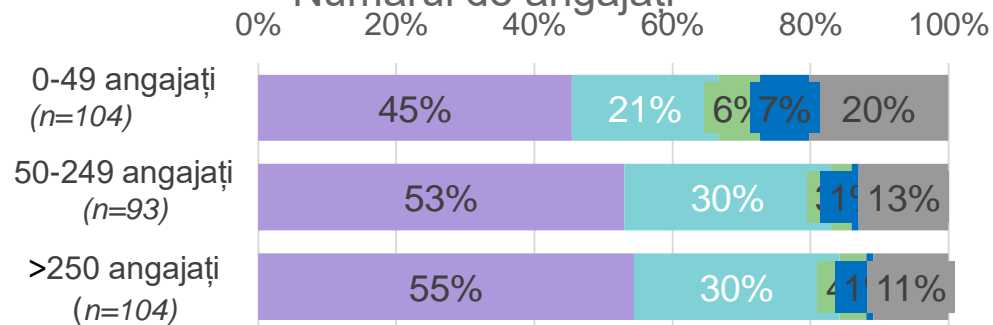

- Împrumuturi de la grup, resurse proprii, reinvestirea profitului
- Împrumuturi bancare
- Creșterea capitalului social
- Fonduri de investiții

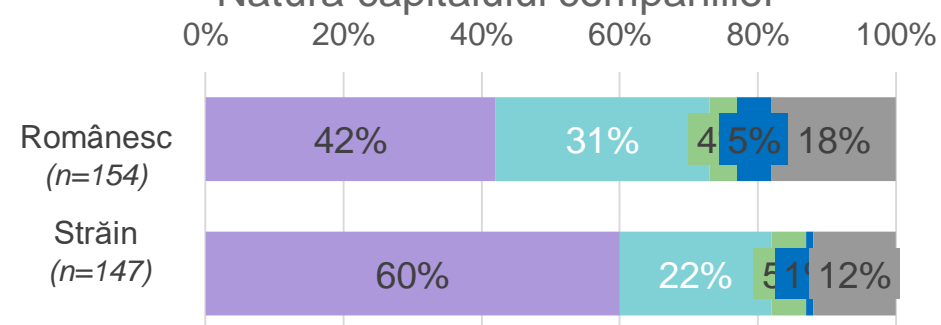
Cifra de afaceri (euro)

Numărul de angajați

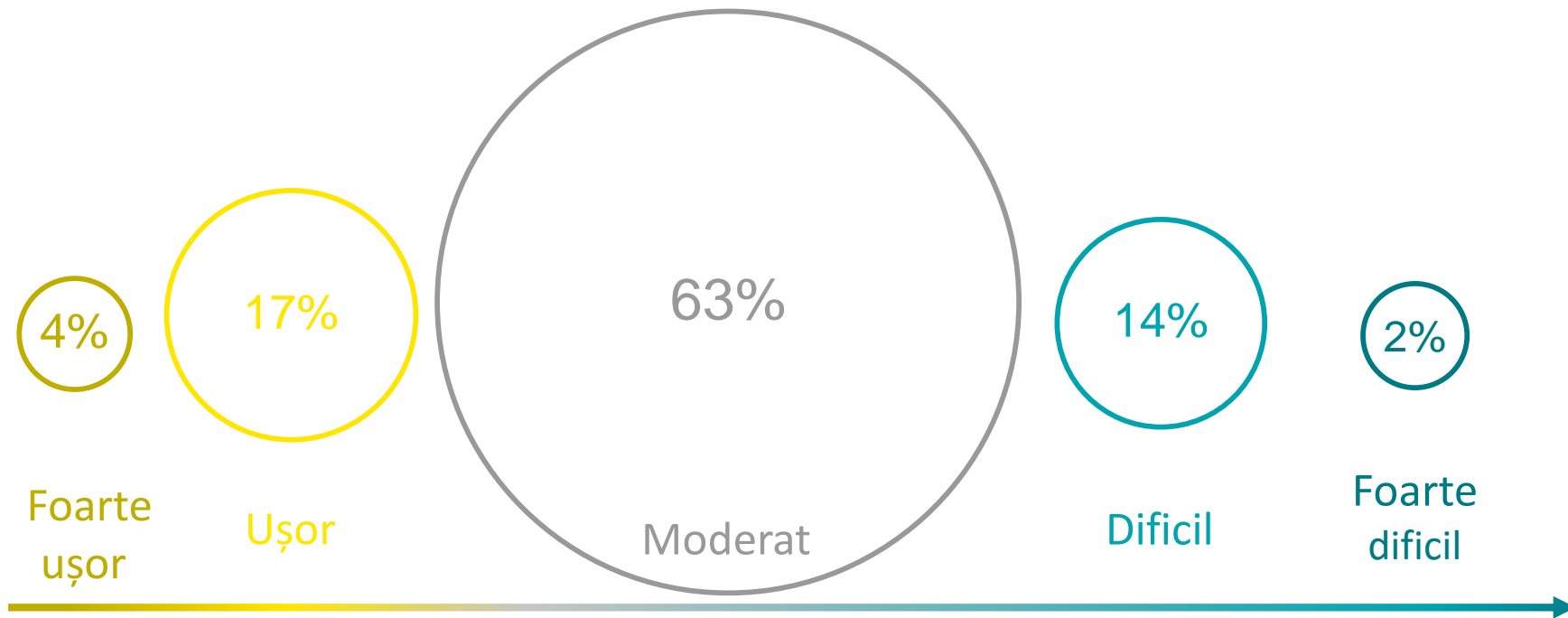
Natura capitalului companiilor

Companiile cu capital majoritar românesc și cele cu cifra de afaceri mai mare de 10 mil. euro sunt cele care iau cel care preferă împrumuturile bancare ca și formă de finanțare comparativ cu totalul companiilor respondente. Se observă o preferință a împrumuturilor de la grup și reinvestirii profitului în ceea ce privește companiile străine. Firmele mai mici – sub 50 de angajați și cele care au sub 10 mil. euro cifra de afaceri – sunt cele care nu au realizat investiții în anul anterior.

Pe o scală de la 1 la 5, cât de dificil a fost procesul de accesare a finanțării accesate în anul anterior? (un singur răspuns) 1/2

Q19 – Total răspunsuri

Bază: 246 respondenți care au făcut investiții

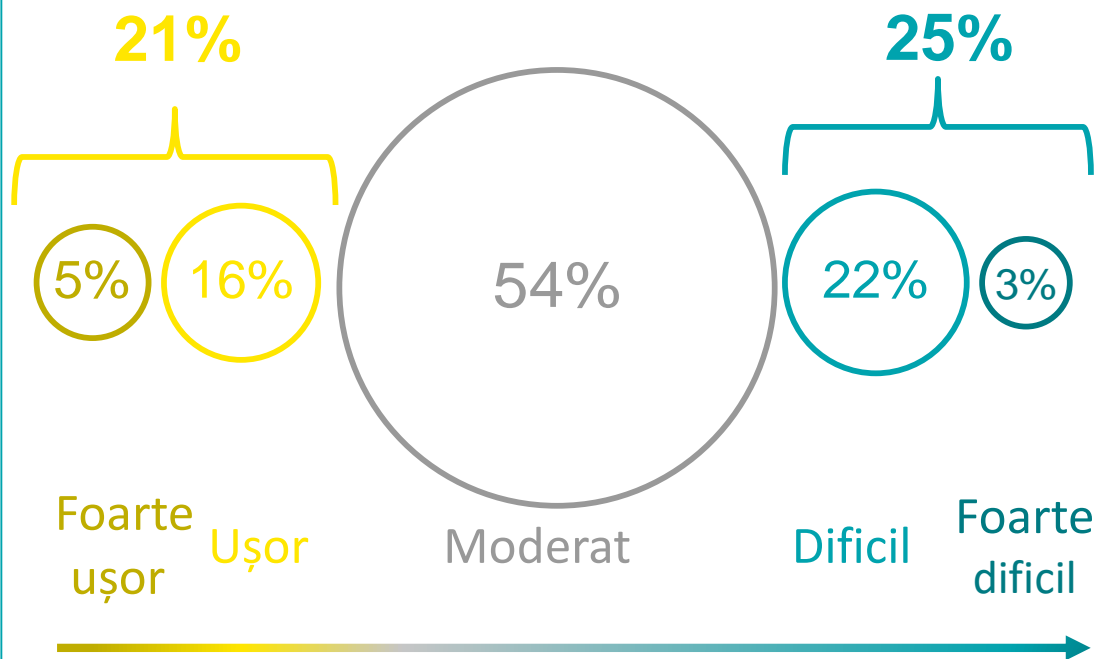

Procesul de accesare a finanțării nu pare să pună în dificultate companiile din România, 84% dintre acestea considerând dificultatea procesului moderată spre foarte ușor.

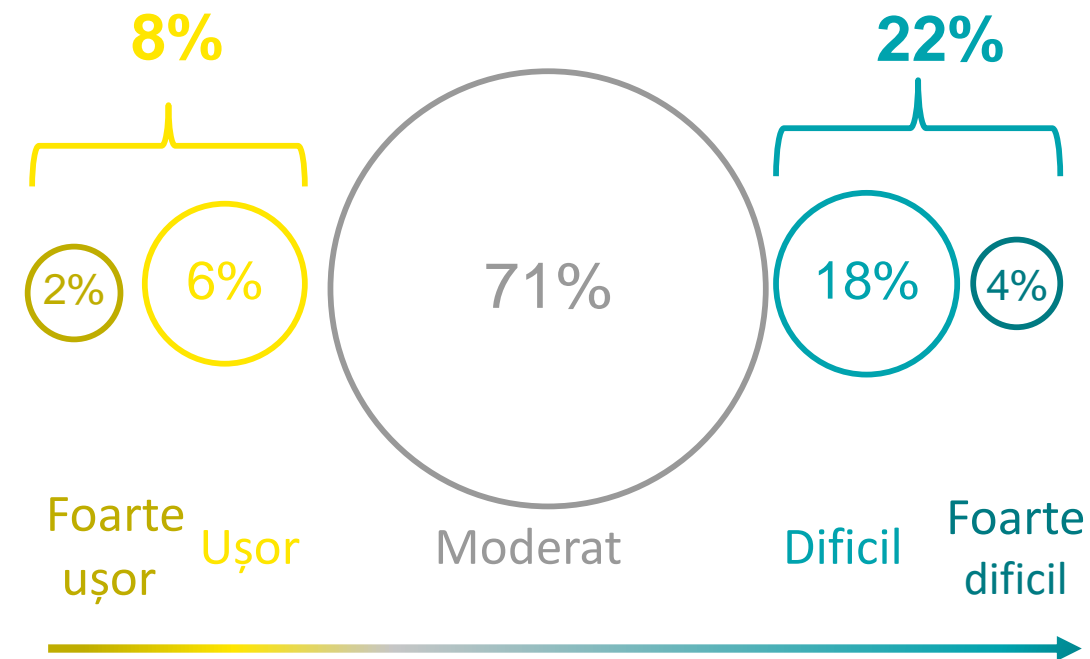
Pe o scală de la 1 la 5, cât de dificil a fost procesul de accesare a finanțării accesate în anul anterior? (un singur răspuns) 2/2

Q19 – Segmentare după natura capitalului companiilor

Capital majoritar **românesc** (n=122)

Capital majoritar **străin** (n=124)

Bază: n=246 respondenți care au făcut investiții

Pe o scală de la 1 la 5, cât de dificil a fost procesul de accesare a finanțării accesate în anul anterior? (un singur răspuns)

Q19 – Segmentare după strategia de finanțare folosită

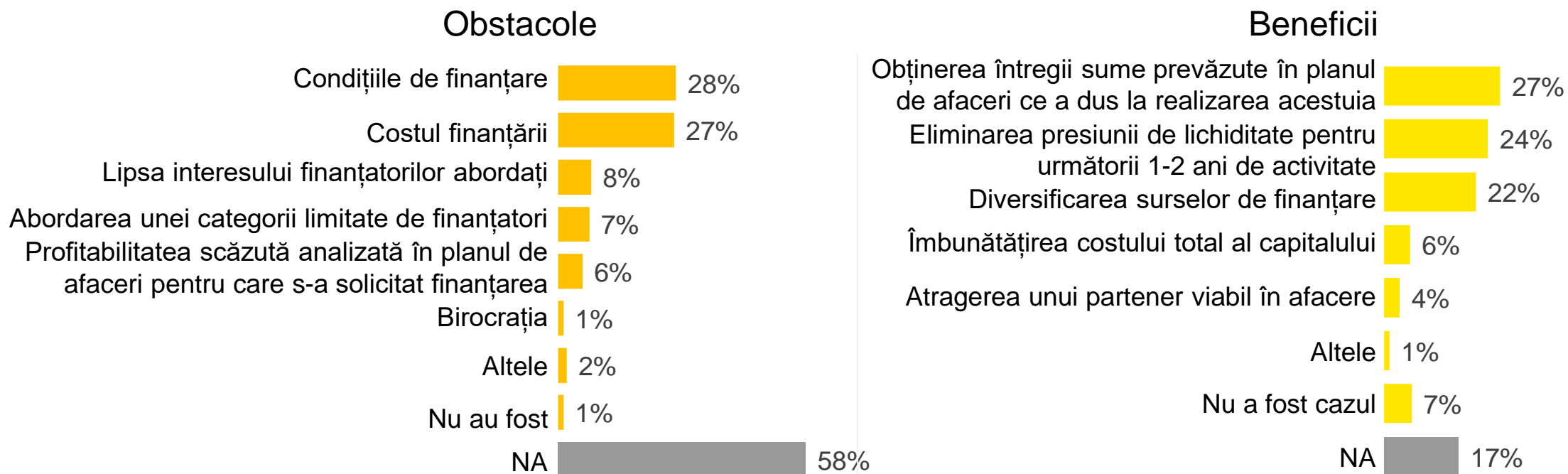
	Împrumuturi de la grup, resurse proprii, reinvestirea profitului	Împrumuturi bancare	Creșterea capitalului social	Fonduri de investiții
Foarte ușor	4%	5%	8%	0%
Ușor	13%	25%	8%	9%
Moderat	68%	53%	67%	64%
Dificil	11%	16%	17%	27%
Foarte dificil	4%	1%	0%	0%

Bază: 246 respondenți care au făcut investiții

▶ Companiile respondente care au avut ca și strategie de finanțare fondurile de investiții au întâmpinat cele mai multe obstacole în procesul de finanțare, 27% dintre acestea declarând ca ar fi dificil. La polul opus, companiile care au apelat la împrumuturi de grup, resurse proprii sau reinvestirea profitului au evaluat procesul ca fiind moderat spre ușor în proporție de 85%.

Care au fost principalele obstacole/beneficii în accesarea finanțării externe capitalului propriu? (mai multe răspunsuri posibile)

Q20, Q21– Total răspunsuri

Bază: 246 respondenți care au făcut investiții

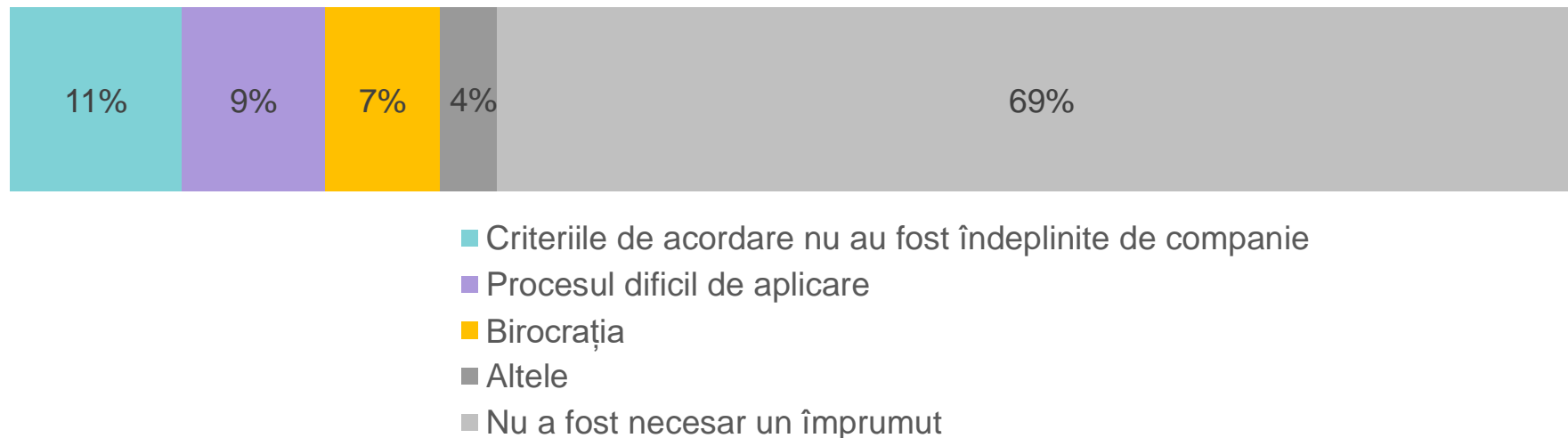
Principalele obstacole întâmpinate de către companiile respondente care au făcut investiții în accesarea finanțării externe sunt: *condițiile de finanțare* (28%) și *costul finanțării* (27%), urmate de lipsa de interes și abordarea unei categorii limitate de finanțatori.

Beneficiile aduse de finanțările externe sunt: *realizarea integrală a planului de afaceri prin obținerea sumei necesare* (27%), *eliminarea lichidității pentru următorii 1-2 ani de activitate* (24%) și *diversificarea surselor de finanțare* (22%).

Care este motivul pentru care nu ați accesat finanțare externă (împrumuturi bancare, fonduri de investiții, etc.) în ultimul an? (un singur răspuns)

Q22 – Total răspunsuri

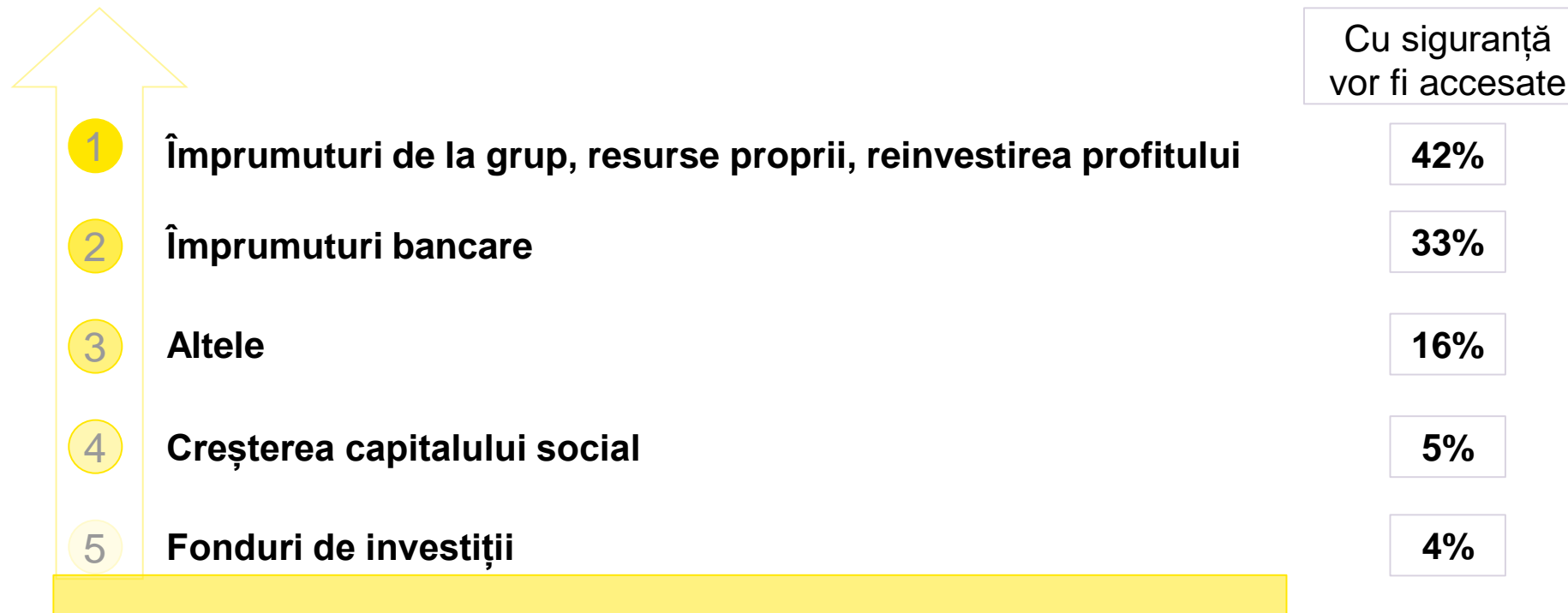

Bază: 246 respondenți care au făcut investiții

► Motivul principal pentru care companiile care au făcut investiții în ultimul an nu au accesat finanțare externă a fost pentru că *nu a fost necesară luarea unui împrumut* (69%). Alte motive pentru care nu s-a accesat finanțare externă au fost: *neîndeplinirea criteriilor de acordare* (11%), *procesul dificil de aplicare* (9%) și *birocrația* (7%).

Care dintre următoarele opțiuni descrie cel mai bine strategia de finanțare a activității și investițiilor companiei dvs. pentru anul acesta? (scală de la 1 vor fi accesate la 5 nu vor fi accesate - un singur răspuns)

Q18 – Total răspunsuri

Bază: 246 respondenți care au făcut investiții

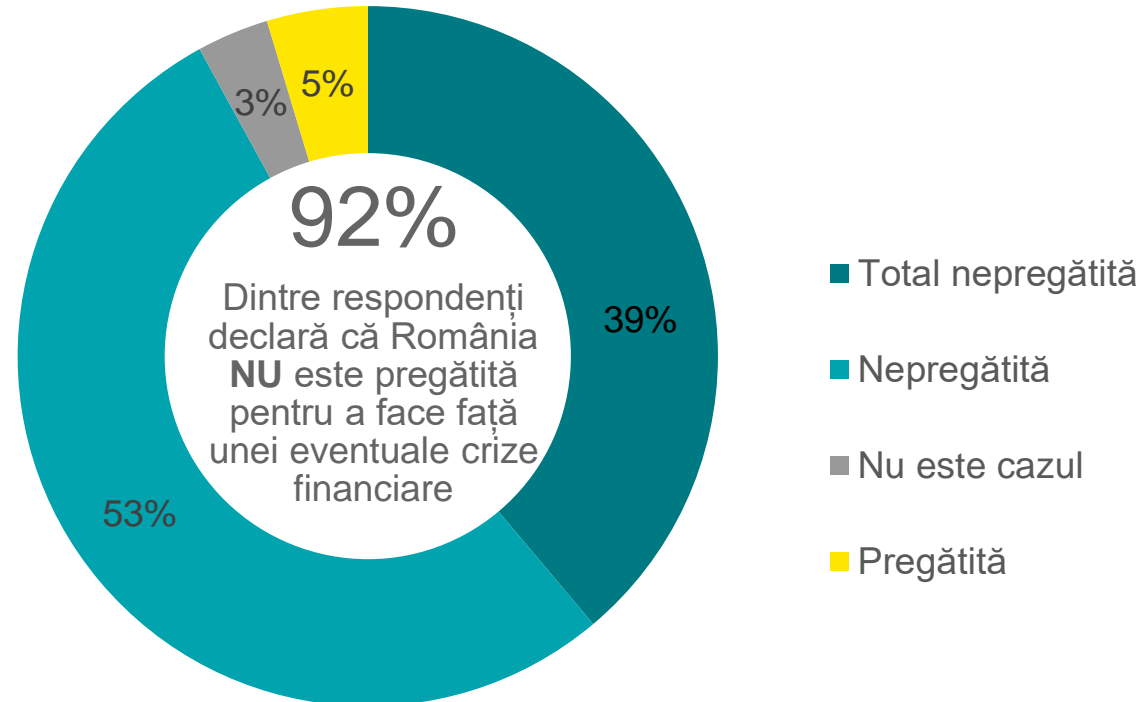
Strategiile de finanțare nu își schimbă poziția în clasamentul accesărilor, cele mai multe companii din România plănuiesc să acceseze împrumuturi de la grup, resurse proprii sau să reinvestească profitul. Împrumuturile bancare sunt a doua strategie preferată în din topul celor care urmăresc să facă investiții sau să își finanțeze afacerea.

10 ani de la criza financiară în România

În contextul împlinirii a 10 ani de la criza financiară care a debutat în 2008, cât de pregătită credeți că este România pentru a face față unei eventuale crize financiare de magnitudine similară? (un singur răspuns)

Q23 – Total răspunsuri

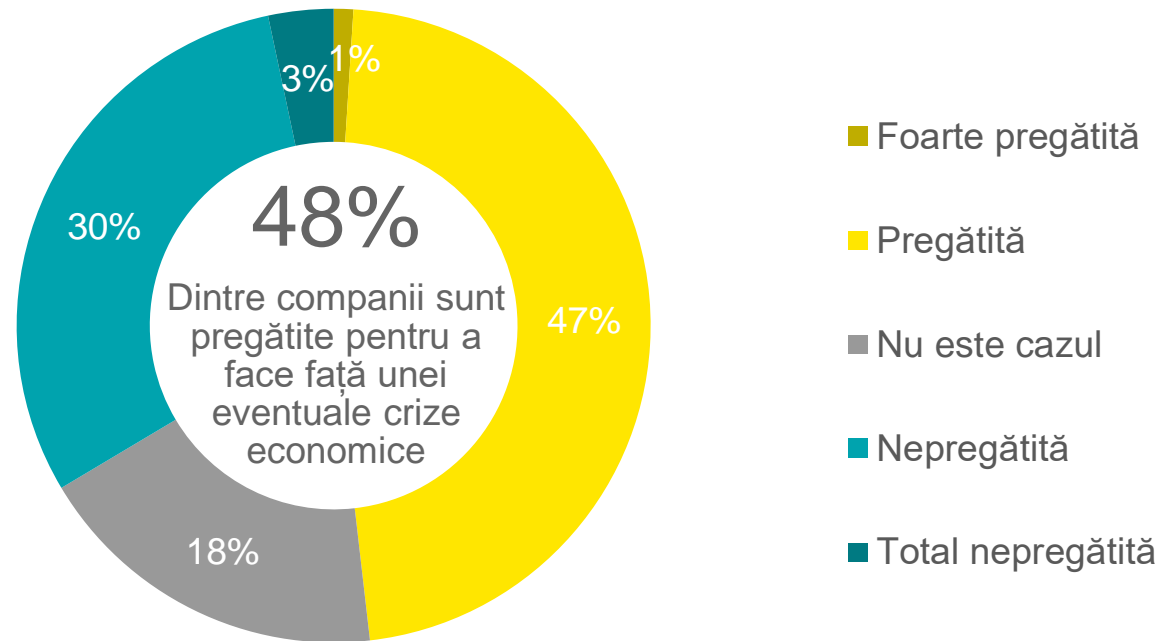

Bază: 301 total respondenți

▶ În eventualitatea unei viitoare crize financiare de aceeași magnitudine pe care a avut-o și cea care s-a declanșat în 2008 la nivel mondial, dar care a avut repercusiuni și asupra României, 92% dintre oamenii de afaceri respondenți consideră că nu suntem pregătiți pentru rezista din punct de vedere economic. Un procent mic de 5% cred că România poate face față unei astfel de situații, iar numai 3% sunt de părere că nu este cazul unei astfel de situații.

Cât de pregătită credeți că este compania dvs. pentru a face față unei eventuale crize financiare?(un singur răspuns)

Q24 – Total răspunsuri

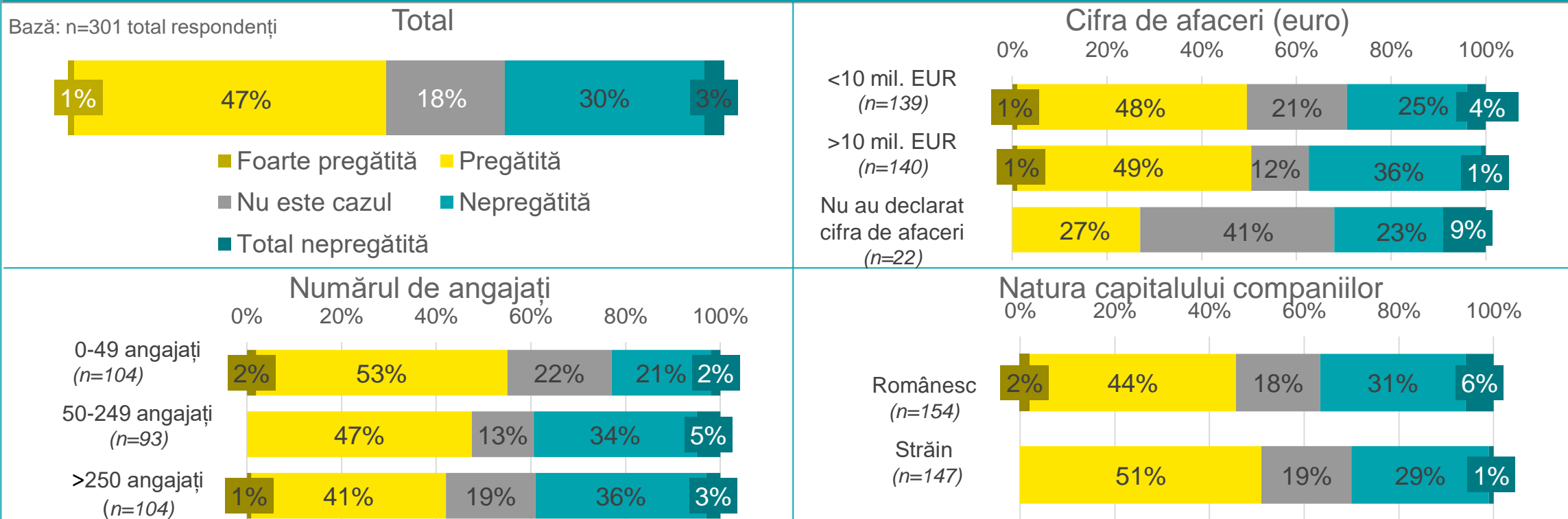

Bază: 301 total respondenți

▶ În ipoteza aceluiași scenariu de confruntare a unei noi crize financiare, aproximativ jumătate (48%) dintre executivii români respondenți consideră că organizația pe care o conduc este pregătită sau foarte pregătită.

Cât de pregătită credeți că este compania dvs. pentru a face față unei eventuale crize financiare?(un singur răspuns)

Q24– Segmentare după numărul de angajați, cifra de afaceri și natura capitalului companiilor

▶ Notabil este faptul că cel mai mare procent de executivi care declară compania ca fiind *pregătită* pentru o eventuală criză financiară, sunt cei din segmentul companiilor cu capital majoritar străin (51%). Pe de altă parte sunt cei care consideră compania *total nepregătită* sau *nepregătită* pentru un astfel de eveniment, cei mai mulți dintre aceștia sunt executivi în companii cu peste 250 de angajați (39%) și cu cifra de afaceri de peste 10 milioane de euro (37%).

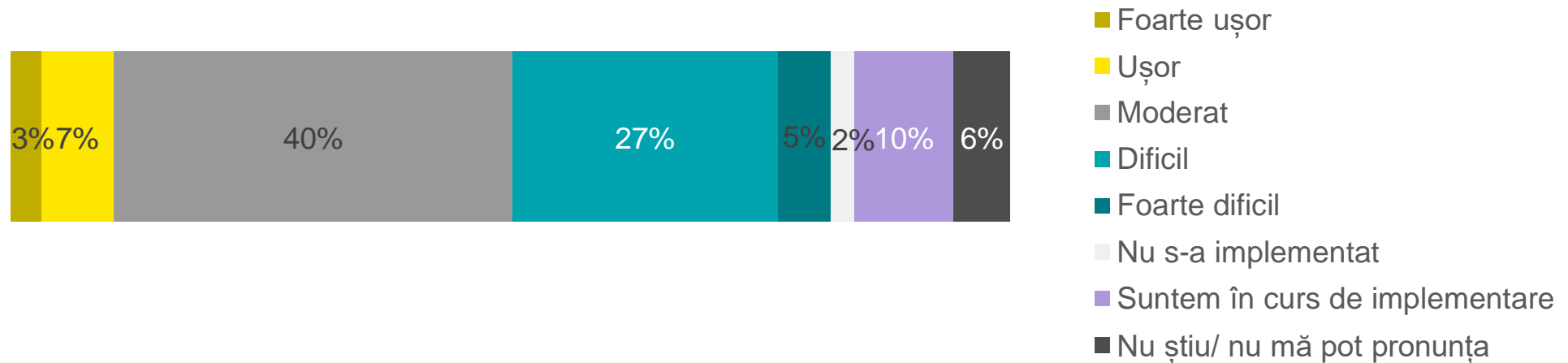
Implementarea GDPR în România

Având în vedere modificarea legislativă privind protecția datelor intrată în vigoare în 25 mai 2018, mai exact GDPR – Regulamentul General privind Protecția Datelor Personale, cât de dificilă a fost implementarea acestuia în compania dvs.?(un singur răspuns)

Q25 – Total răspunsuri

Bază: 301 total respondenți

Una dintre provocările anului 2018 a fost înțelegerea și implementarea noului Regulament (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (GDPR). Deși acesta a fost publicat în aprilie 2016, data intrării în vigoare fiind pentru luna mai 2018, organizațiile din România au manifestat interes și preocupare cu privire la prevederile acestui regulament abia începând cu finalul anului 2017, când mai aveau la dispoziție numai câteva luni pentru implementarea cerințelor de reglementare.

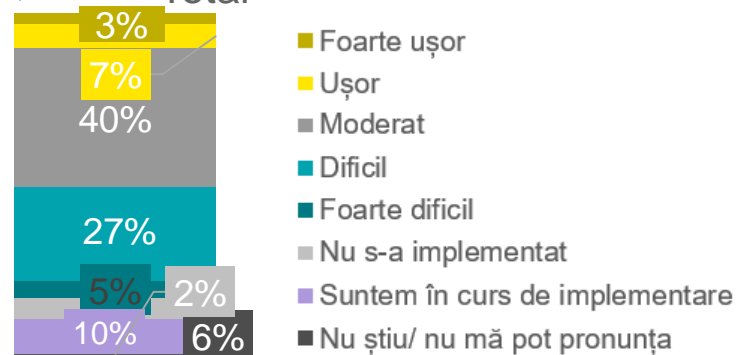
▶ Astfel, 12% dintre companiile românești respondente declară că *nu au implementat* sau sunt încă *în curs de implementare* a GDPR. Adoptarea Regulamentului General privind Protecția Datelor Personale a pus probleme pentru 32% dintre companiile respondente, acesta fiind considerat un proces dificil sau foarte dificil de implementat. Majoritatea, 50% dintre oamenii de afaceri din România consideră procesul de implementare ca fiind unul moderat, ușor sau chiar foarte ușor.

Având în vedere modificarea legislativă privind protecția datelor intrată în vigoare în 25 mai 2018, mai exact GDPR – Regulamentul General privind Protecția Datelor Personale, cât de dificilă a fost implementarea acestuia în compania dvs.?(un singur răspuns)

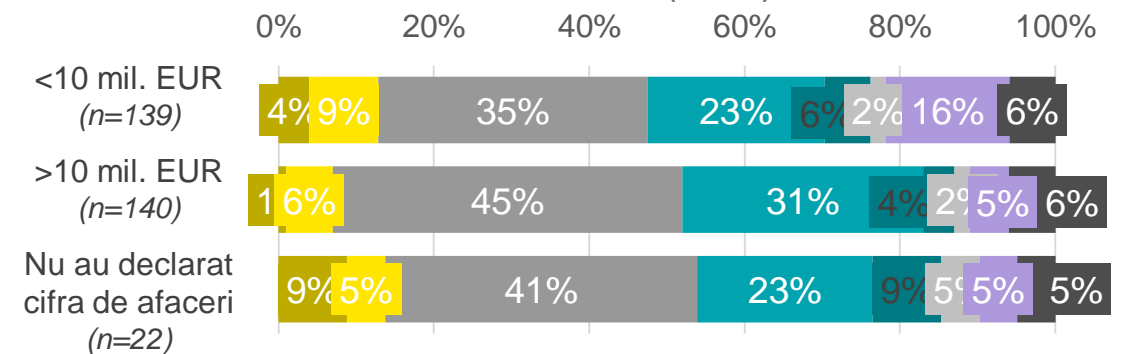
Q25– Segmentare după numărul de angajați, cifra de afaceri și natura capitalului companiilor

Bază: n=301 total respondenți

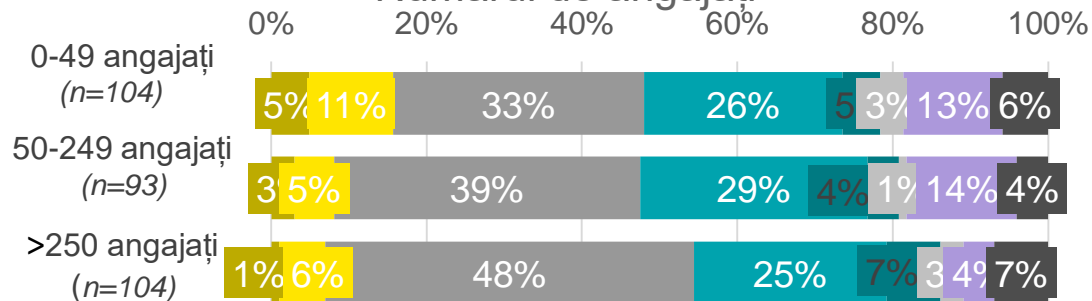
Total

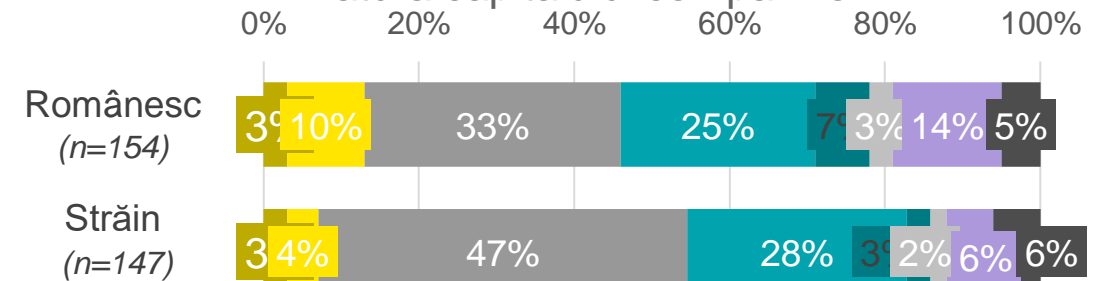
Cifra de afaceri (euro)

Numărul de angajați

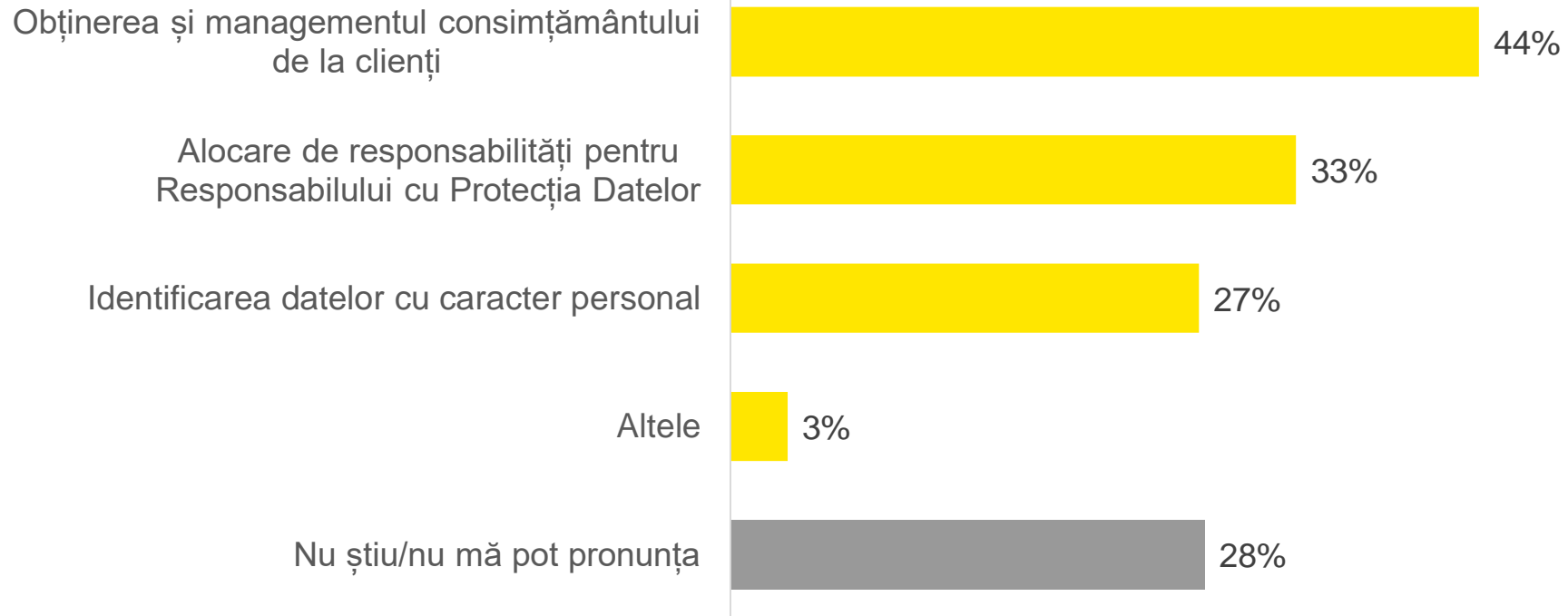
Natura capitalului companiilor

▶ GDPR nu a fost implementat sau este în curs de implementare în cazul companiilor de mici dimensiuni, fie că ne aici ne referim la numărul de angajați, 16% dintre cele cu mai puțin de 50 de angajați, sau cifra de afaceri 18% dintre cele cu cifra de afaceri mai mică de 10 mil. de euro. De asemenea, 17% dintre firmele cu capital majoritar românesc nu au implementat sau sunt în curs de implementare a regulamentului.

Care sunt cele mai mari provocări cu care v-ați confruntat la implementarea regulamentului? (mai multe răspunsuri posibile)

Q26 – Total răspunsuri

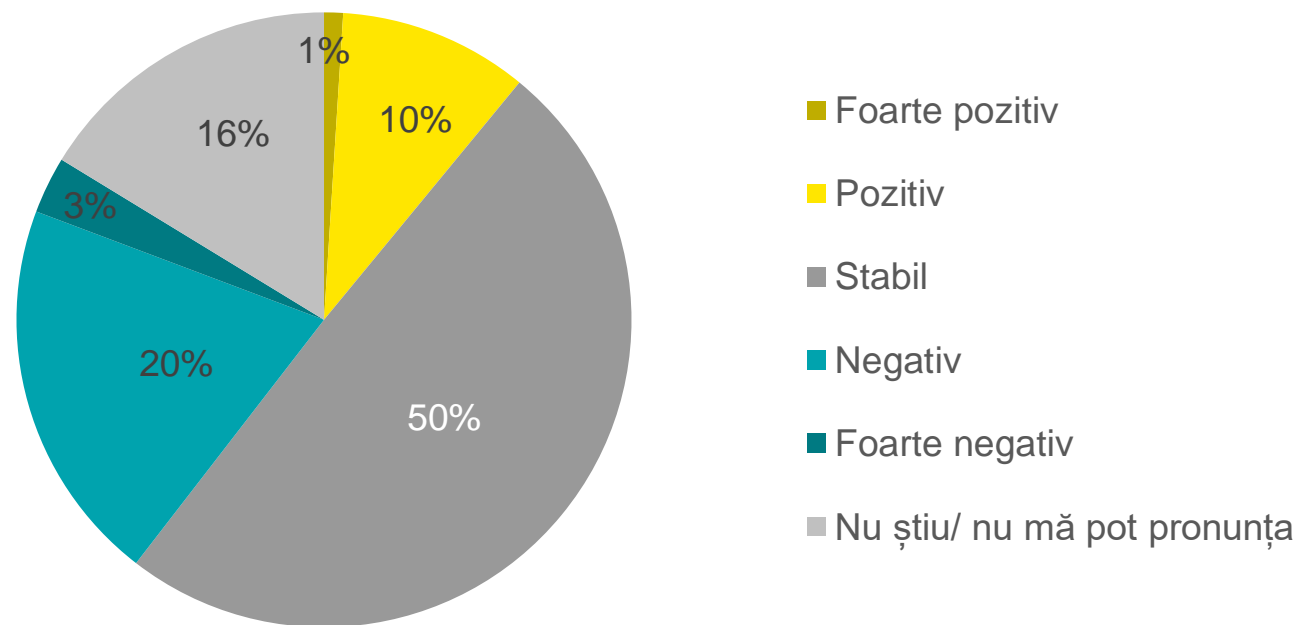
Bază: 301 total respondenți

Principala provocare cu care se confruntă companiile din România la implementarea GDPR este *obținerea și managementul consimțământului de la clienți* (44%), astfel componenta și gestionarea bazelor de date care conțin informații cu caracter personal au avut de suferit începând cu mai 2018 și au repercusiuni în anul 2019.

Provocări frecvente ale companiilor sunt și în zona de *alocare de responsabilități pentru Responsabilul cu Protecția Datelor* (33%), dar și în *identificarea datelor cu caracter personal* (27%).

Cum descrieți impactul produs de modificările GDPR în compania dvs.? (un singur răspuns)

Q27– Total răspunsuri

Bază: 301 total respondenți

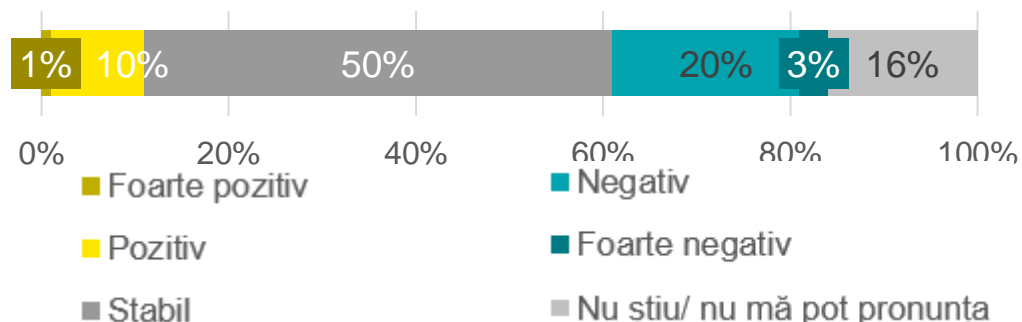
► 50% companiile respondente evaluează impactul produs de modificările Regulamentului UE ca fiind unul *stabil*. Un impact negativ al implementării GDPR este declarat de 23% dintre companii, iar 16% nu se pot pronunța sau încă nu au o evidență a acestuia. Doar 11% dintre reprezentanți susțin că modificările aduse de GDPR au avut un impact *pozitiv* în companie.

Cum descrieți impactul produs de modificările GDPR în compania dvs.? (un singur răspuns)

Q25– Segmentare după numărul de angajați, cifra de afaceri și natura capitalului companiilor

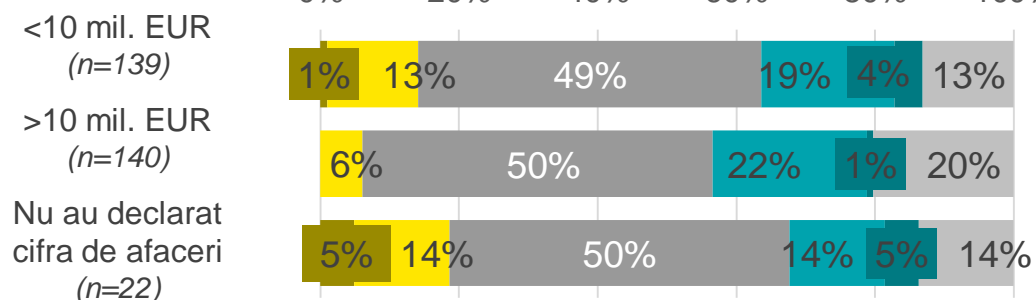
Bază: n=301 total respondenți

Total

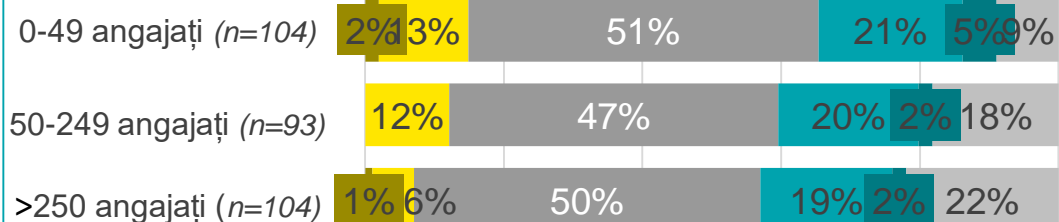
Cifra de afaceri (euro)

0% 20% 40% 60% 80% 100%

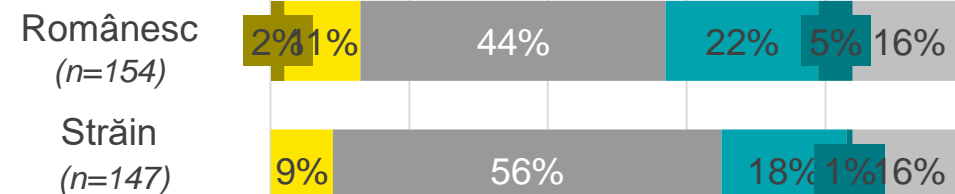
Numărul de angajați

0% 20% 40% 60% 80% 100%

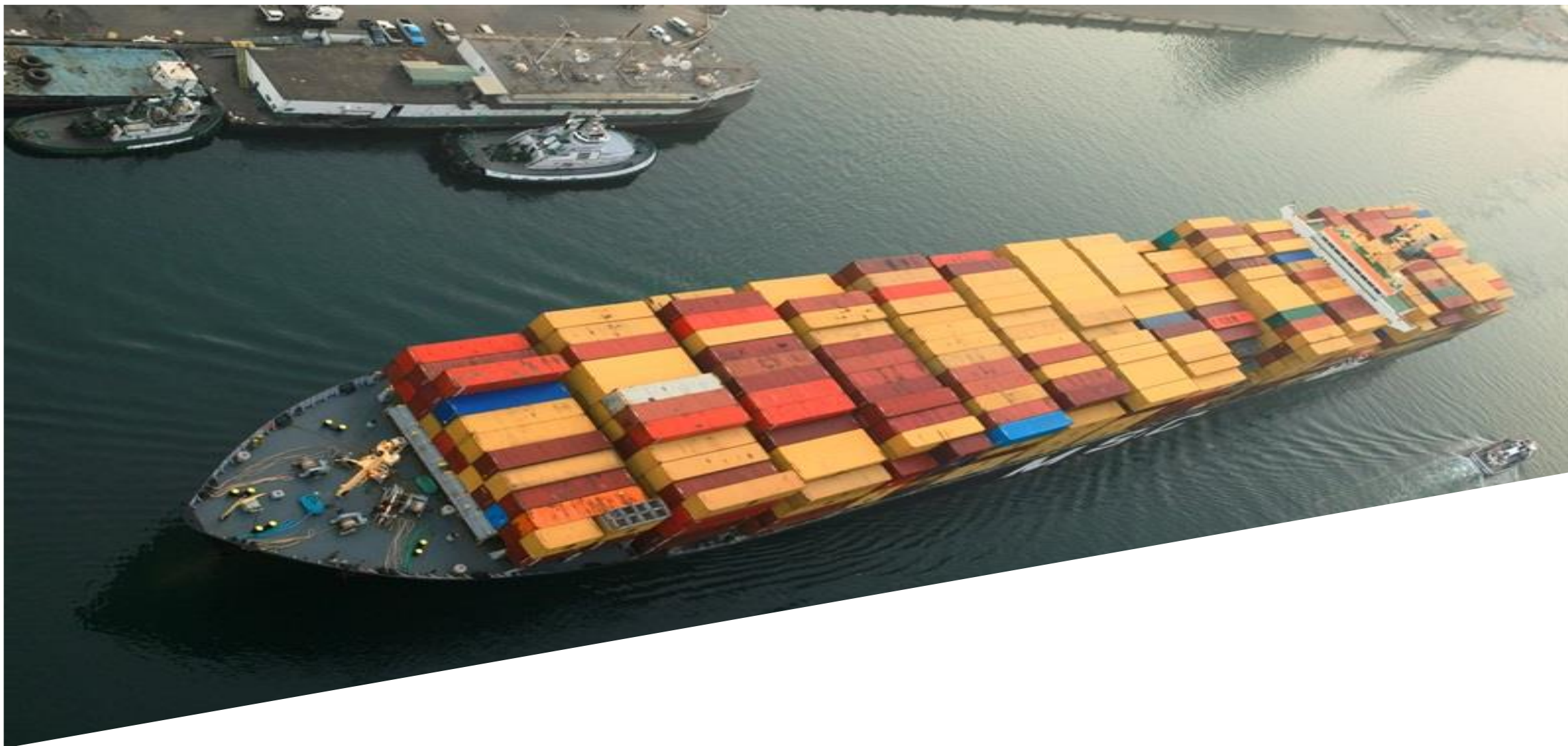
Natura capitalului companiilor

0% 20% 40% 60% 80% 100%

Cele mai afectate companii de implementarea GDPR au fost cele cu capital majoritar românesc, acestea percep în procent de 27% modificările aduse ca având un impact negativ asupra afacerii. La polul opus, companiile străine rămân stabile, 56% declară că modificările aduse de regulamentul pentru protecția datelor cu caracter personal nu a adus modificări asupra afacerii.

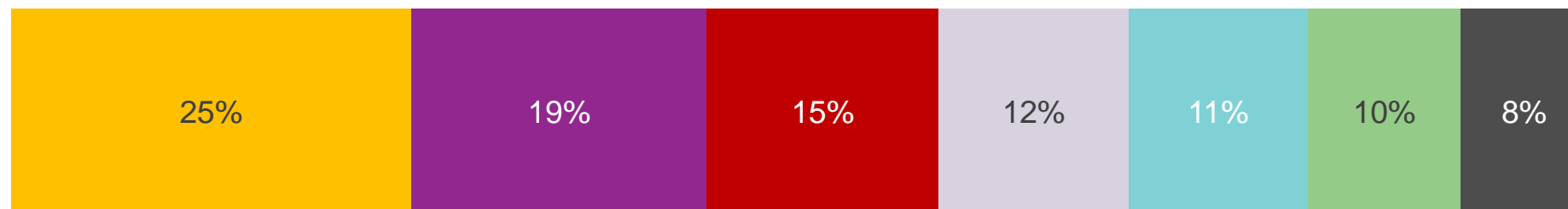
Viziune asupra viitorului

Menționați pe scurt principala zonă cu potențial de investiție/dezvoltare la care vă uitați în următorii 1-3 ani. (un singur răspuns) (1/2)

Q28 – Total răspunsuri

- Creșterea eficienței
- Extinderea operațiunilor
- Extinderea pieței cu noi segmente de consumatori
- Schimbarea/ adaptarea modelului de afaceri
- Extinderea pieței cu noi regiuni (în România)
- Extinderea pieței cu noi țări
- Asigurarea sustenabilității

Bază: 301 total respondenți

Fie că vorbim de îmbunătățiri din punct de vedere tehnologic sau bugetar, 1 din 4 companii din România declară ca principală zonă cu potențial de dezvoltare și strategie de investire în următorii ani *creșterea eficienței*.

Următoarele zone considerate importante din punct de vedere al dezvoltării și investițiilor ulterioare de către companiile respondente sunt: *extinderea operațiunilor* (19%), *extinderea pieței prin adoptarea unor noi segmente de consumatori* (15%). Doar 11% dintre companiile respondente se gândesc la *extinderea pieței cu noi regiuni din România* și alte 10% la *extinderea pe piețe din afara țării*.

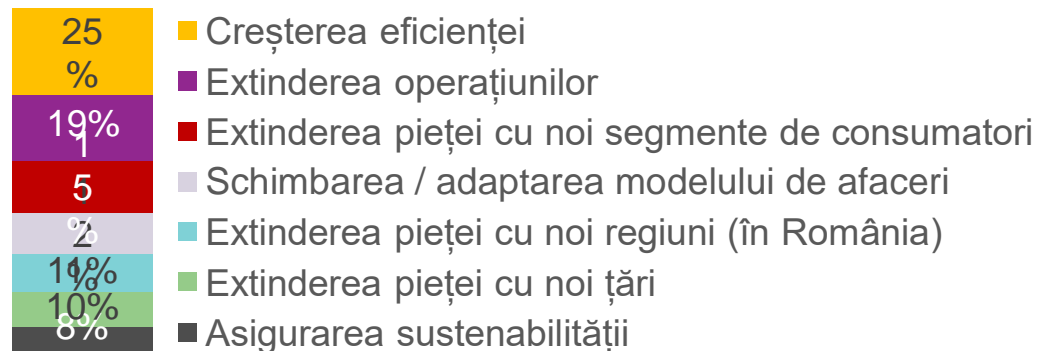

Menționați pe scurt principala zonă cu potențial de investiție/ dezvoltare la care vă uitați în următorii 1-3 ani. (un singur răspuns) (2/2)

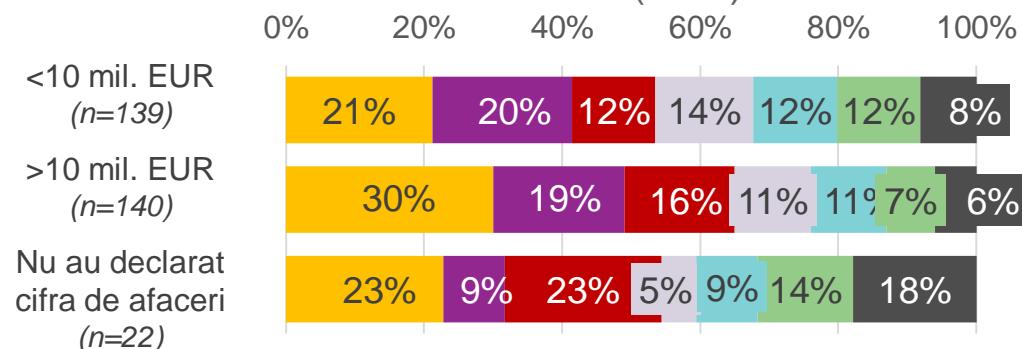
Q28– Segmentare după numărul de angajați, cifra de afaceri și natura capitalului companiilor

Bază: n=301 total respondenți

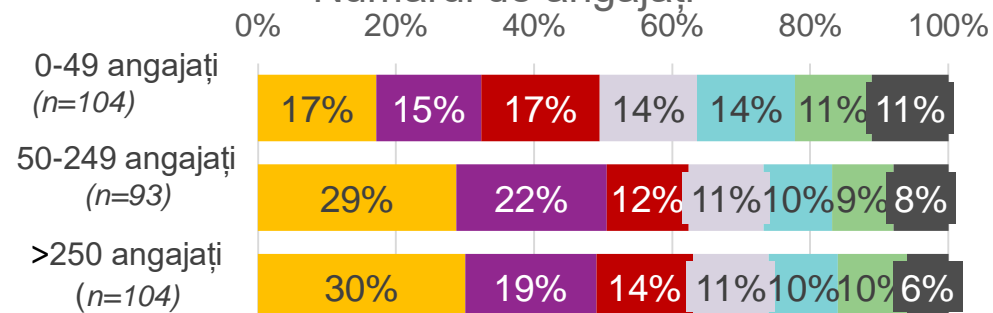
Total

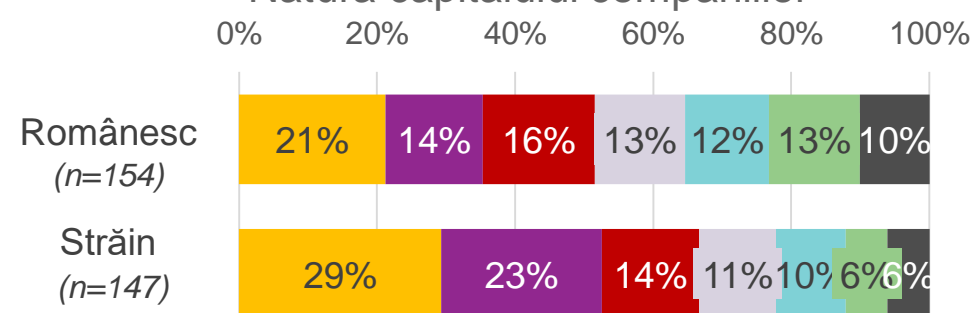
Cifra de afaceri (euro)

Numărul de angajați

Natura capitalului companiilor

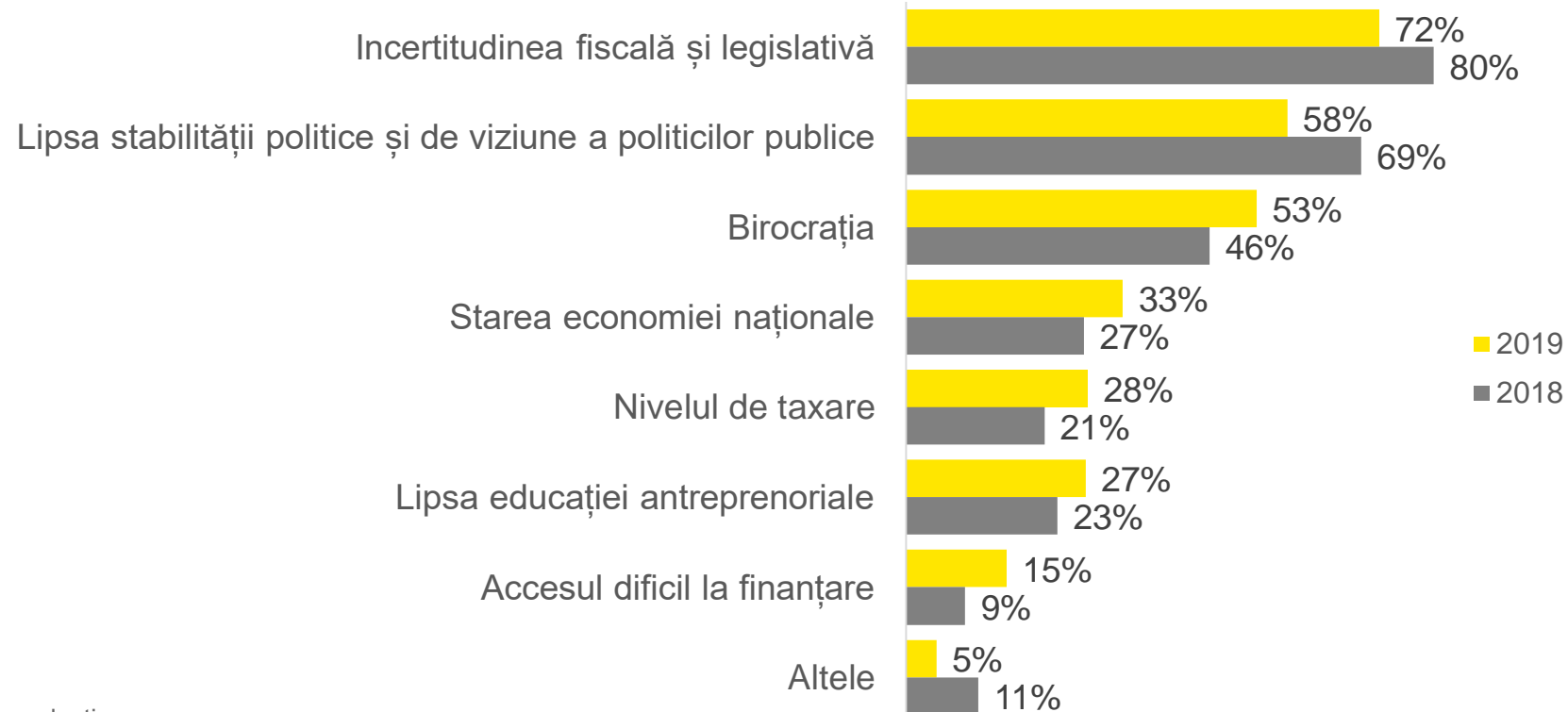

30% dintre companiile mari, cu peste 250 de angajați, dar și cele cu cifra de afaceri de peste 10 mil. de euro, au menționat ca și zonă principală de dezvoltare pentru următorii ani *creșterea eficienței*.

O mare parte a companiilor cu capital majoritar străin iau în calcul ca zone de investiții atât *eficientizarea* (29%), cât și *extinderea operațiunilor* (23%). Pe de altă parte, cele românești se gândesc în mai mare măsură la extinderea pe piața locală (13%), dar și cea globală (13%).

După părerea dvs. care sunt cele mai mari obstacole pe care managerii și antreprenorii trebuie să le depășească ca să-și crească afacerea în 2019? (mai multe răspunsuri posibile)

Q29 – Total răspunsuri

Bază: 301 total respondenți

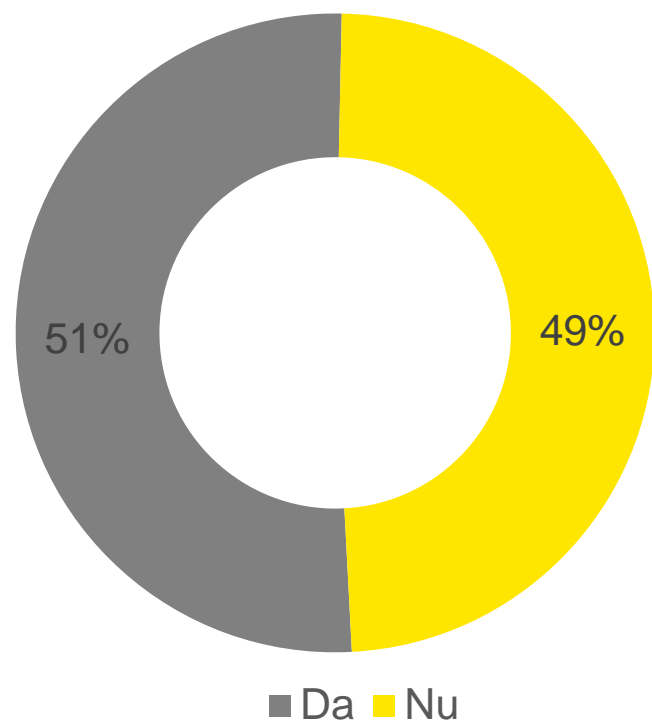
Cele mai importante piedici în dezvoltarea afacerilor pentru managerii și antreprenorii din România în 2019 țin în continuare de politicile publice și de factori controlați de instituțiile statului prin *incertitudinea fiscală* (72%), lipsa stabilității politice și de viziune a politicilor publice (58%) și birocrația (53%). Acesta din urmă, împreună cu starea economiei naționale, dar și nivelul de taxare reprezintă motive de îngrijorare pentru mai mulți dintre executivii români, înregistrând o creștere de 4-7 procente comparativ cu anul anterior. Totodată lipsa educației antreprenoriale și accesul dificil la finanțare sunt obstacole cu care se confruntă mediul de afaceri românesc.

Date demografice

Rezultatele acestui studiu reflectă răspunsurile primite la chestionarul nostru în perioada 25 octombrie 2018 – 5 decembrie 2018 din partea a 301 executivi din cadrul unor companii autohtone și străine ce își desfășoară activitatea în România.

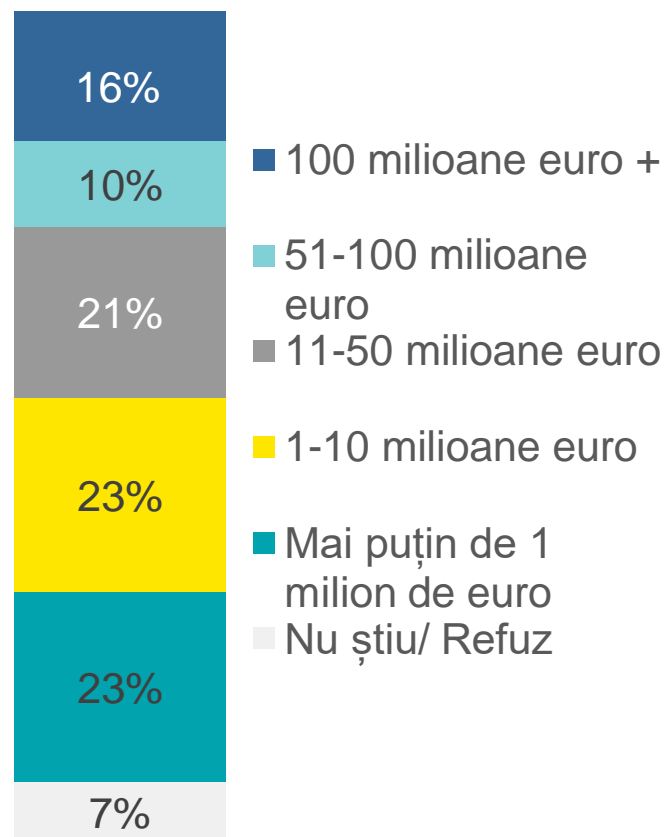
Date demografice (1/2)

Companie cu capital majoritar românesc

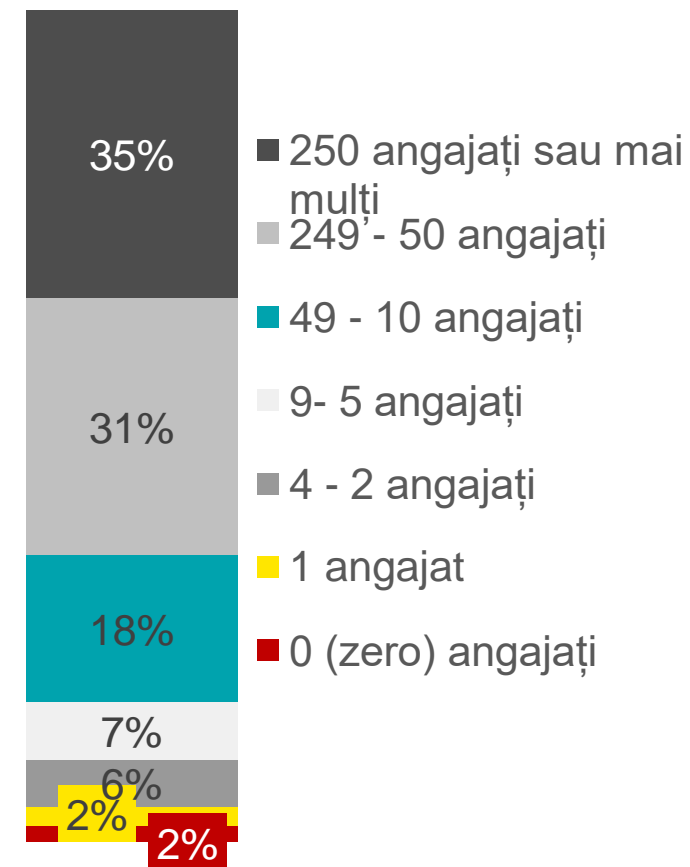

Bază: n=301 total respondenți

Cifra de afaceri a companiei în ultimul an fiscal

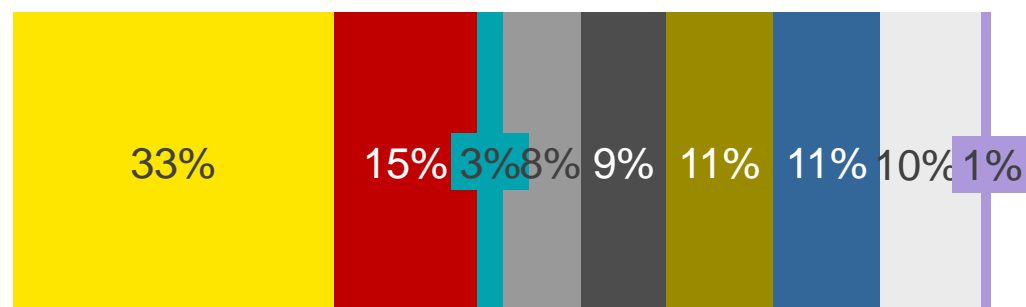

Număr de angajați

Date demografice (2/2)

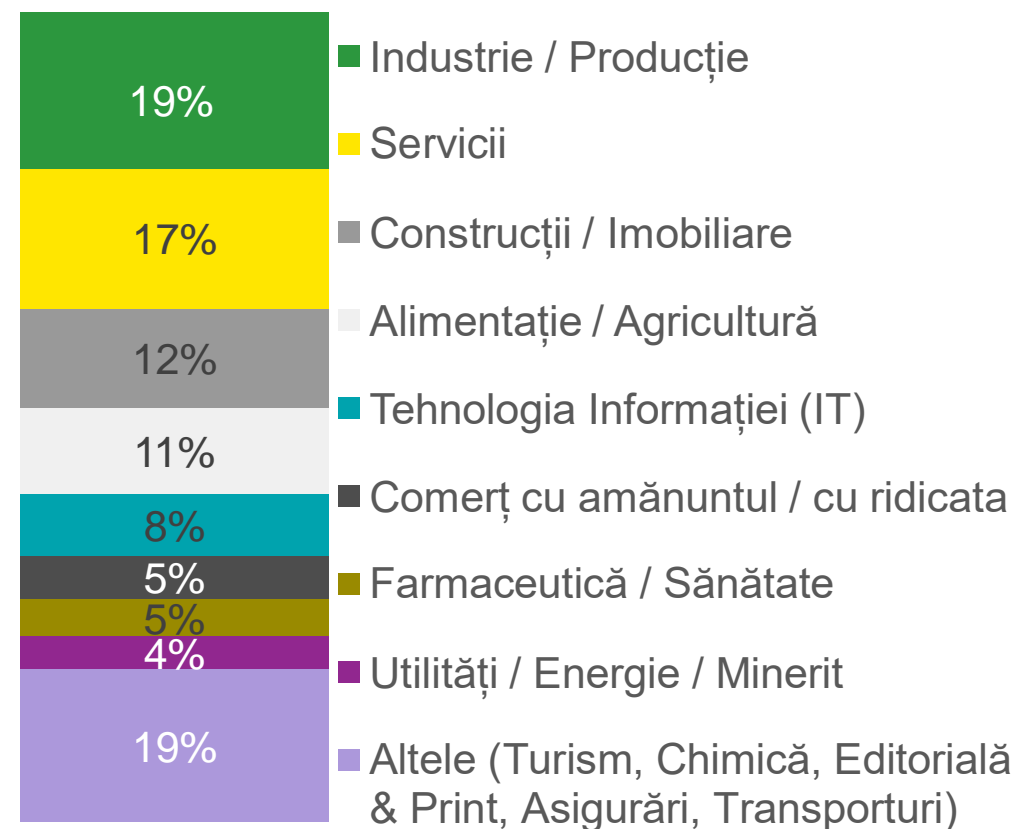
Funcția respondentului

- CEO sau echivalent
- CFO sau echivalent
- CIO sau echivalent
- Manager senior
- Membru al consiliului de administrație
- Șef de departament
- Vice Președinte/Director
- Alt rol în managementul companiei (C-level)
- Altele

Bază: n=301 total respondenți

Industrie/ Sector de activitate

Echipa de proiect

Ioana Mihai

Associate Partner

Transaction Advisory Services
EY Romania

ioana.mihai@ro.ey.com

Alex Milcev

Partner

Tax Services
EY Romania

alexander.milcev@ro.ey.com

Livia Bereanu

Knowledge Management Officer

EY Brand, Marketing &
Communications

livia.bereanu@ro.ey.com

Mulțumim tuturor respondenților pentru sprijinul oferit în realizarea celei de a zecea ediții a *Barometrul mediului de afaceri românesc* și partenerului nostru, Business Mark, pentru sprijinul oferit în colectarea răspunsurilor.

Acesta este un studiu/analiză cantitativă care își propune să evidențieze tendințe în legătură cu aceasta temă și să pună la îndemână ipoteze de lucru ce pot fi ulterior validate prin cercetări de piață extinse, pe eșantioane reprezentative. Acest material este conform informațiilor pe care le deținem la momentul redactării. El are un caracter informativ și de aceea se recomandă apelarea la asistență specializată înainte de a întreprinde orice acțiune în baza lui.

EY | Audit | Taxe | Tranzacții | Consultanță în afaceri

Despre EY România

EY este una dintre cele mai mari firme de servicii profesionale la nivel global, cu 260.000 de angajați în peste 700 de birouri din 150 de țări și venituri de aproximativ 34,8 miliarde de USD în anul fiscal încheiat la 30 iunie 2018. Rețeaua noastră este cea mai integrată la nivel global iar resursele din cadrul acesteia ne ajută să le oferim clienților servicii prin care să beneficieze de oportunitățile din întreaga lume. În România, EY este liderul de pe piața serviciilor profesionale încă de la înființare, în anul 1992. Cei 800 de angajați din România și Republica Moldova furnizează servicii integrate de audit, asistență fiscală, asistență în tranzacții și servicii de asistență în afaceri către companii multinaționale și locale. Avem birouri în București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași și Chișinău. EY România s-a afiliat în 2014 singurei competiții de nivel mondial dedicată antreprenoriatului, EY Entrepreneur Of The Year. Câștigătorul ediției locale reprezintă România în finala mondială ce are loc în fiecare an în luna iunie la Monte Carlo. În finala mondială se acordă titlul World Entrepreneur Of The Year. Pentru mai multe informații, vizitați pagina noastră de internet: www.ey.com

© 2018 EYGM Limited.
Toate drepturile rezervate.

ey.eyromania.ro

EY

Building a better
working world